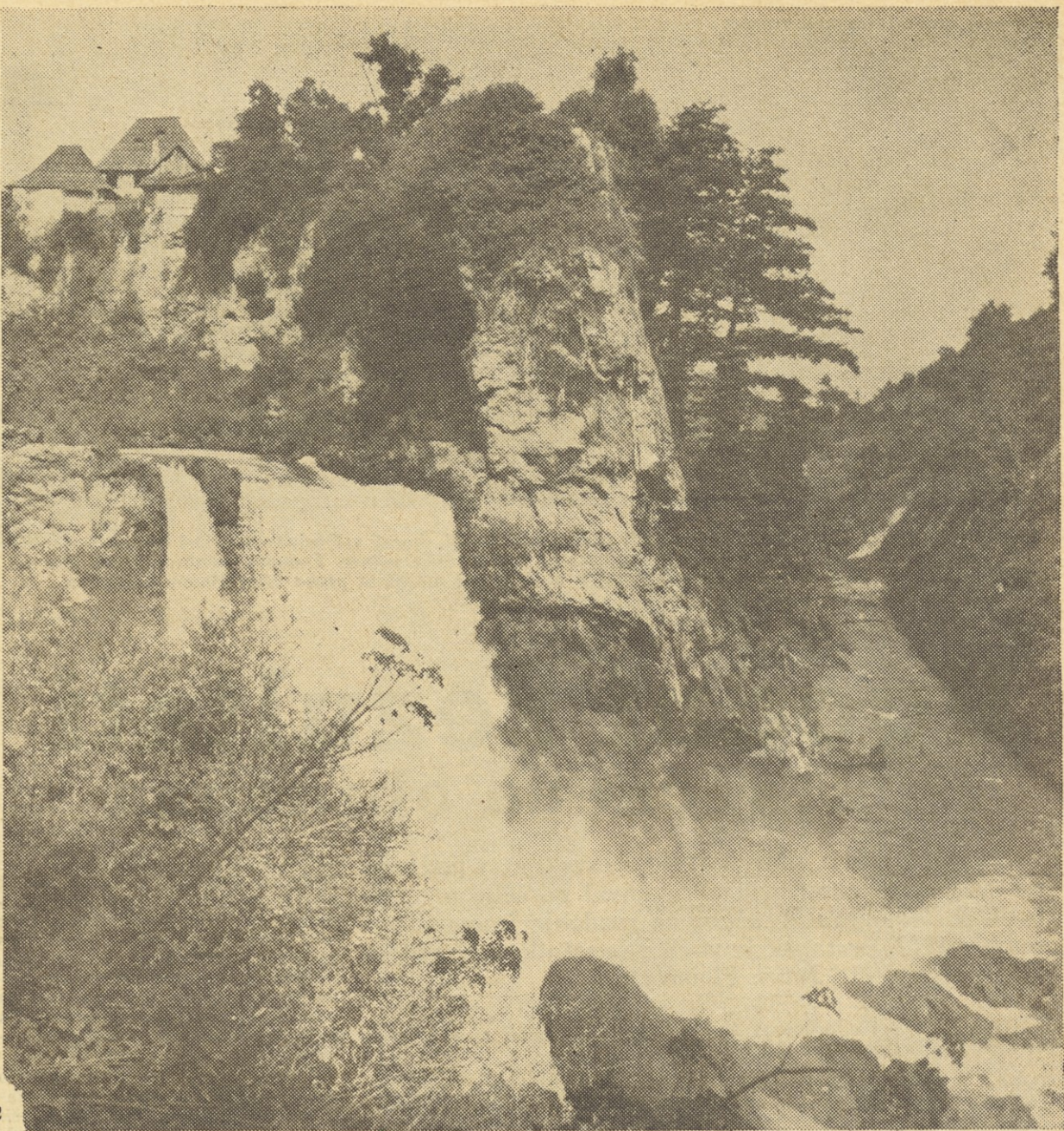

Deklaracija in drugi akti zgodovinskega drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu so bili dokumenti, ki so pomenili ne le program narodnoosvobodilne in revolucionarne akcije, marveč hkrati tudi določene ustavne obveznosti. Če se ozremo nazaj na rezultate teh dvajsetih let nenehnega boja in naporov, lahko brez pretiravanja rečemo ne samo, da so izredno veliki in da so obveznosti izpolnjene, temveč da je naša družba že daleč prerasla cilje, ki so bili tedaj formulirani. V tem času smo ustvarili naši družbi novo materialno bazo, ki je sposobna nositi nadaljnji družbeni napredek. Načela bratstva in enotnosti kakor tudi enakopravnosti narodov Jugoslavije niso politično zagotovljena, marveč so dobila in dobivajo tudi čedalje močnejše materialne osnove. Naša zvezna država ni več samo država »Ljudske demokracije«, ki teži k socializmu, temveč se je razvila v skupnost, v kateri prevladujejo demokratični socialistični odnosi na vseh področjih družbenega življenja. Ni bilo samo odpravljeno izkoriščanje človeka po človeku, marveč so se v vsakem oziru bistveno izboljšale življenjske razmere naših delovnih ljudi. Korak za korakom smo kljub nekaterim težavam razvijali čedalje bolj humane in čedalje naprednejše socialistične odnose med ljudmi. Rezultat vseh teh uspehov pa je tudi naša ustava.

E. Kardelj

LETO V. — Št. 56

Ljubljana, december 1962

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

DELAVCI NAJ ODLOČAJO O VSEH VPRAŠANJIH GOSPODARJENJA

Razvoj materialne osnove naše družbene skupnosti in ekonomskih odnosov je do danes pokazal na vrsto problemov, ki se s tem v zvezi pojavljajo in kateri povzročajo našim kolektivom včasih prenekatero nevšečnost. Samo vztrajno delo tako na gospodarskem kot tudi na političnem področju pokaže ustrezne rezultate v obliki smeri, ki jo kolektivi pri reševanju notranjih vprašanj izberejo. Tak način obravnavanja obstoječe problematike s kateregakoli področja, je tudi v okviru našega kolektiva dal potrebne in ustrezne rezultate.

Dosedanji razvoj proizvodnih odnosov v našem podjetju je v določenem smislu močno podoben problematiki, katera je v naši javnosti predmet širokih razprav, ki še niso zaključene. Predvsem gre za dve pojavi obliki v našem gospodarskem življenju, ki sta si sicer po svoji zunanji formi nasprotni dejansko pa pomenita po vsebini dve med seboj tesno povezani fazi ekonomsko-organizacijskega in političnega značaja. Gre za tako imenovano integracijo in decentralizacijo. Na prvi pogled bo vsak rekel, da predstavljata ti dve organizacijsko-ekonomski formi medsebojno nasprotje, vendar pa poznavanje njihove vsebine pokaže, da sta to samo dve osnovi našega gospodarjenja, ki naj zagotovita našim proizvajalnim silam nadaljnji uspešen razvoj.

OSNUTEK USTAVE DAJE JASEN ODGOVOR

Če se glede integracije lahko zadovoljimo pri njeni opredelitvi s skromno definicijo, da gre pri tem za združitev ekonomskih kapacitet z namenom, da bi uspešneje gospodarili v okviru povečanih sredstev, ki so z združitvami nastale, pa glede decentralizacije stvar ni tako

enostavna. Dolgotrajnih in napornih razprav ter debat je bilo treba, da smo pri opredelitvi te vrste proizvodnih odnosov prišli v okviru našega podjetja na »zeleno vejo«, to se pravi, da danes vsaj približno vsi enako mislimo, kadar ta izraz uporabljamo. Če se danes, ko že tudi osnutek nove ustave govori o tem, vprašamo za vzrok, zakaj si nismo prej znali tega pojava vsebinsko bolj predstavljati in ga takoj obravnavati pravilno, bi bil odgovor lahko zelo različen.

Ne da bi tu uporabil kateregakoli ekstremnih tolmačenj, bi lahko rekel, da nam je precej časa vzel pojem formalne decentralizacije, ki pa po svojem značaju ne ustreza vsebini funkcionalne decentralizacije, kakršna pa je pri organizacijski strukturi gospodarske organizacije, kot je naša, edina in pravilna oblika notranjih odnosov. Osnutek zvezne ustave pravi v poglavju o naši družbeno ekonomski ureditvi dobesedno naslednje:

»Organizacija dela in upravljanja v delovni organizaciji mora omogočati, da delavci v vseh fazah skupnega dela kar najbolj neposredno odločajo o vprašanjih svojega dela in gospodarskega položaja, da pa so hkrati zagotovljeni kar najugod-

nejši pogoji za delo in poslovanje delovne organizacije kot celote.«

Citirani odstavek je dokončal dosedanje borbo mišljenj o tem, kaj decentralizacija je in kaj ni. Pri sistemu in vsebini decentraliziranega upravljanja je poudarjeno dejstvo, da mora biti notranja organizacija dela takšna, da delavcem omogoča vpliv in odločanje o vprašanjih dela ter gospodarjenja, kar pa smo v naših razpravah pogosto obojestransko pozabljali. Vsi razveseljivi, kot tudi manj razveseljivi pojavi v naših razpravah pa so — gledani s sedanjega stališča — predstavljali fazo »otroške bolezni« tega fenomena v naših proizvodnih odnosih, ki pa je zahvaljujoč našim pozitivnim silam v podjetju v glavnem le mimo. Če bi se prime-rilo, da bi v notranjem razvoju ostali na pol poti, bi pa to utegnilo pomeniti za ves kolektiv zastoj, kar bi lahko navsezadnje pripeljalo do takih notranjih razmer, ki so značilne za združenja gospodarskih organizacij! Dejstvo je, da je velika večina kolektiva v razpravi o pravih podjetja oz. statutu, kot jih imenuje ustavni osnutek, pravilno ocenila položaj in se izrekla za takšne notranje odnose in organizacijske oblike, ki na osnovi materialnih ter subjektivnih faktorjev zagotavlja kolektivu v današnjih pogojih gospodarskega življenja uspešen razvoj.

ZDAJ: KAKŠNE PRAVICE ENOTAM?

S tem, da smo pri urejanju in formiranju naših notranjih osnov in oblik našli vsebinsko pravilno reši-

tev, pa še ne pomeni, da je graditev notranjih odnosov končana. Če smo in mislimo, da smo našli vsebinsko pravilno rešitev, potem je vprašanje našega bodočega razvoja, do kam naj decentralizacija seže in kaj vse naj zajame. O čem naj organizacijska oz. samostojna obračunska enota odloča? Na to vprašanje je razprava v našem vidnem delavskem listu »Delavska enotnost« odgovorila:

»Ekonomska enota (pri nas, v naših razmerah je to mišljena organizacijska oz. samostojna obračunska enota) odloča o tistih stvareh, ki so odločujočega pomena za funkcijo, ki jo opravlja v sklopu celote. Brž ko gre enota preko tega okvira, izgubimo prednosti, ki jih velika organizacija prinese.«

To stališče v marsičem pozitivno vpliva tudi na mnenje večine v kolektivu. Dejstvo je, da posamezne večje enote ne morejo samostojno odločati o proizvodnji, pa čeprav za ceno rentabilnejše produkcije, ampak se morajo podrediti koristim celote, ker notranja ekonomsko in rentabilno organizirana produkcija zahteva enotno politiko podjetja, medsebojno organizirano

pomoč v materialu, kadrih itd. Zavedati se moramo, da smo v sedanji fazi naše nacionalne investicijske politike mi tisti, ki delo iščemo, ter da je zaradi ostre konkurence na tržišču nujno potrebna mobilnost in enotnost podjetja na vseh področjih notranjega življenja.

Marsikdo bi utegnil reči, da v sedanji razvojni fazi našega podjetja, ki je glede na dosedanje razmere, v katerih smo delali in poslovali, »mašimo ustac« z enotnostjo podjetja. Ta pomislek, pa četudi se sprevrže v očiitek, ni utemeljen glede na definicijo decentraliziranega upravljanja v novem ustavnem predlogu. Če bo tisti del predloga, ki govori o notranjem sistemu upravljanja, sprejet, potem ne bo več možno različno tolmačenje pojma decentralizacije ter bo naša dolžnost, da predpisane ustavne norme realiziramo tako, kot bo nova ustava predvidevala. Alternativne možnosti oz. izbira bo dana le glede organizacijskih form.

PRI DELU IZPRICANA ENOTNOST

Ker so dobile naše organizacijske enote izredno široka pooblastila glede poslovanja, je potrebno danes poudariti potrebo po integraciji materialnih in strokovno-tehničnih sil podjetja. To nam ne narekuje noka parola, ampak je to treba uresničiti zaradi pogojev tržišča in enotnega uveljavljanja podjetja na njem. Samo taka gospodarska politika nam bo zagotovila dejanski uspeh ter samo tako bomo lahko ponovili uspehe iz preteklosti. Mobilnost obstoječih kapacitet nam bo omogočila, da bomo uspehe, kakršnih smo se navadili (včasih so k dosedanjim uspehom dobršen del pripomogle izredno ugodne razmere na tržišču), ponovili tudi v bodoče, za kar pa bomo morali zaradi vedno močnejšega pritiska tržišča vložiti nesorazmerno več truda kot doslej.

Akcije, ki so bile dosedaj podvzete na Ravnah, v Poreču itd., kjer je kolektiv podjetja nastopil enotno v materialnem in tehničnem pogledu, nam zagotavljajo, da duh enotnosti nam ni tuj element ter da bomo tudi v bodoče znali rešiti tako naše ekonomske kakor tudi organizacijske probleme povsod tam, kjer se bodo ti pojavili in bo to potrebno.

Dosedanji razvoj integracije je imel svoje dobre in slabe strani. Prav slednje so bile pogosto nastale zaradi nepravilnega in kampanj (Nadaljevanje na 2. str.)

Ob dnevu republike čestitamo vsem članom naših kolektivov

DELAJSKI SVET IN UPRAVN ODBOR PODJETJA
SEKRETARIAT AKTIVA ZKS, SINDIKALNI ODBOR
IN CENTRALA PODJETJA

Predavanja o novi ustavi so se na centralni podjetja udeležili skoraj vsi uslužbenci. Del poslušalcev med poslušanjem tov. Surka, ki je podrobno obrazložil bistvo nove ustave. Podobna predavanja so bila po vseh naših edinicah. Skupno se je predavanj o novi ustavi udeležilo preko 3.500 članov kolektiva.

Ugodni rezultati 9-mesečnega obračuna

V petek dne 9. novembra je delavski svet podjetja na svojem V. zasedanju obravnaval poročilo o rezultatih periodičnega obračuna za razdobje januar—september 1962. Sestanek je vodil namestnik predsednika delavskega sveta Janez Plemelj.

Navajamo nekaj osnovnih številčk tega obračuna z nekaterimi ugotovitvami in predlogi.

Celotni dohodek	9.092.238.472 din	100 %
Dohodek	3.015.548.050 din	33,2 %
Čisti dohodek	2.563.215.842 din	28,1 %
Čisti dohodek za razdelitev	2.386.197.530 din	26,3 %

Če primerjamo gornje rezultate v celoti ugodnejši, kar je razvidno iz naslednje tabele št. 1.

Element	1961	%	1962	%	Indeks
Celotni dohodek v 000	8.561.075	100	9.092.238	100	106,2
Dohodek v 000	2.625.018	30,7	3.015.548	33,2	114,9
Čisti dohodek v 000	2.231.265	26,1	2.563.216	28,1	114,9
Čisti doh. za razd. v 000	1.971.589	25,0	2.326.198	26,3	118,0

Tabela kaže, da znaša dohodek v l. 1962 33,2 % celotnega dohodka, medtem ko je v letu 1961 znašal 30,7 %. Čisti dohodek znaša letos 28,1 %, lani pa 26,1 % in čisti dohodek za razdelitev 26,3 % v primerjavi s 23,0 % v letu 1961.

Se ugodnejši so rezultati, če jih

Element	1961	1962	Indeks
Povprečno zaposleni	4574	4271	93,4
Celotni dohodek v 000	1872	2129	113,7
Dohodek v 000	574	706	123,0
Čisti dohodek v 000	489	598	123,0
Čisti dohodek za razdelitev v 000	431	545	126,5

Iz tabele je razvidno, da se je celotni dohodek na zaposlenega dvignil za 18,7 %, še bolj važno pa je, da se je dohodek dvignil za 23,0 %, čisti dohodek za razdelitev pa celo za 26,5 %. Zadnja številčka je seveda rezultat manjšega izrednega pri-

reducirano na povprečno zaposlenega. Navedli bomo tudi te, ker nam v neki meri kažejo tudi na porast produktivnosti, ki je osnova za formiranje naših osebnih dohodkov pa tudi pokazatelj za naš splošni napredek.

spevka, s čimer smo uspeli dvigniti tudi naše sklade.

Primerjamo sedaj naš čisti dohodek za razdelitev ter njegov razpored na osebne dohodke in sklade po zaposlenem.

Primerjava je izvršena v tabeli 3.

Element	1961	1962	Indeks
Čisti dohodek za razdel. v 000	431	545	126,5
Na osebne dohodke	372	450	121,0
Na sklade	59	95	155,0

V tej tabeli je ocenjena tudi razdelitev ostanka čistega dohodka, ki so ga edinece razdelile na njihovem zadnjem zasedanju. Tabela kaže, da so osebni dohodki na zaposlenega narasli približno v istem razmerju kot ustvarjeni dohodek (21 % v pri-

merjavi s 23 %), medtem ko so fondski poskočili za 55 %. Pri tem je treba poudariti, da je delavski svet podjetja na svojem 5. zasedanju potrdil samo osnovno razdelitev čistega dohodka, ki smo jo dolžni uresničiti po letošnji uvedbi faktorja »k«.

Delavci naj odločajo o vseh vprašanih gospodarjenja

(Nadaljevanje s 1. str.)

skega pojmovanja, ko so nekateri računali, da bodo z združevanjem podjetij težave kar same po sebi odpadle. Življenje je samo neposredno demantiralo to »kampanjsko«: težave niso odpadle, nasprotno, še povečale so se. Vendar pa integracijska politika ni pojav, mimo katerega bi naš kolektiv lahko šel brezbrizno. Omenjena je že bila koncentracija in mobilnost naših proizvodnih kapacitet, kar je nujna posledica tržnih pogojev. Vendar pa je treba tudi jasno poudariti prednost velikega podjetja, posebno še glede na mnenja, ki so se že slišala, češ da je v sedanjih pogojih vprašljiva upravičenost obstoja tako velikega podjetja, kot je naše.

Bistvo in prednost velike organizacije, kakršna je naša, je ravno v tem, da je sposobna velike koncentracije sredstev, da lahko s sredstvi vseh svojih enot posega na kritična področja, da s sredstvi

vseh enot odpravlja ozka grla, kjer se pač le-ta pojavijo, ter gradi nove kapacitete in razširja proizvodnjo. Če hočemo odpraviti dosedanje napake in doseči ustrezen nivo naših proizvodnih sil, bo vsekakor treba odločneje iti v nakazani smeri ter vzporedno uresničevati predvidena ustavna načela.

Naš bodoči statut bo moral vsekakor predvideti osnove take politike, naloga subjektivnih sil pa bo kolektiv prepričati o pravilnosti take politike. Tako rezultati ne morejo izostati, hrabrijmo pa nas v naših pričakovanih prav primeri iskrenega in uspešnega sodelovanja naših kolektivov na Ravnah in v oddaljenem Poreču!

»Ni mogoče reči,« je zapisal tovariš Kardelj, »da je delavsko samoupravljanje izvedeno dosledno in do konca, če se ne opira na čim boljše izoblikovane funkcije delovnih enot.«

Milan Surk

kako pa bodo določali razmerja med osebnimi dohodki in skladi, pa je bilo prepuščeno posameznim edinicam. S tem smo presojali uspeha še bolj prepustili našim gradbenim vodstvom, gradbiščem in obratom, njihovi zreli presoji rezultatov, njihovim nadaljnjim perspektivam in politiki. Danes lahko ugotovimo, da naše zaupanje ni bilo neutemeljeno.

Seveda gornji rezultati še niso zadnji napor in končna forma naše delitve dohodka. Vedeti moramo namreč, da je letošnji devetmesečni obračun v celoti ugoden, da praktično nismo imeli nobene edince, ki bi bila negativna, nobene edince, ki ne bi ustvarila več čistega dohodka, kot je izplačala osebnih dohodkov. Opozorili bi zato na nekaj problemov in nalog, s katerimi se bomo morali še ukvarjati.

1. Uspehi posameznih edinic so zelo različni. Če danes imamo »bogat« in »revne«, s čimer ne odločajo samo boljše delo in organizacija dela, temveč tudi ugodno zaključeni posli, vrsta posla in faza del. Zato bo nujno pristopiti k takim rešitvam, ki niti ne bodo destimulativno vplivale na posamezno edinico, niti je ne bodo postavile v boljši položaj kot druge. V to smer nas vodi ugotavljanje lastne cene, četudi vemo, da bo silno težko ugotavljati take lastne cene, — ali pa bo treba uveljaviti mehanizem, ki sicer edincem ne bi jemal doseženega čistega dohodka, pač pa bi usmerjal tako imenovane tržne dobičke v fondce, vsem ko bi prizadevanje kolektivov vplivalo na osebne dohodke.

2. Primerjava celotnega dohodka za 9 mesecev letos in lani nam pove, da smo vsega za 6,2 % nad lanskimi rezultati. Tudi prognoze za izvršitev letnega plana niso dosti boljše. Prepričani smo sicer, da bomo postavljeni plan za leto 1962 v višini 12 milijard dosegli in malo tudi presegle. To pa še ne pove, če smo izvršili našo nalogo po fizičnem obsegu oziroma če smo letos sploh napravili več kot lani. Nastane vprašanje, ali ima naša republika primerna dela za gradbeno industrijsko podjetje naše kapacitete, naših tehničnih zmogljivosti in izkušnj. Treba bo razmišljati o tem, da razširimo področje naše dejavnosti tudi izven meja republike, pa še preko državnih mej. K temu nas bodo slej ali prej pri-

Delavci v Kidričevem prihajajo na predavanje o ustavi

Pripombe na delo uprave

Ko sem se udeležil nedaone seje občinskega ljudskega odbora, je predsednik občine tako kot vedno doslej, pred prehodom na dnevni red postavil nazočim odbornikom vprašanje: »Ali ima kdo od odbornikov kakšno vprašanje ali pripombo na delo uprave ObLO?«

Ni bilo treba dolgo čakati, da se je doignil eden izmed odbornikov in govoril, kako po njegovem mišljenju oddelek za gospodarstvo ObLO nepravilno razpošilja kmetom v občini odločbe, da ne smejo obdelati zemlje, gnojiti, sejati, ker tudi ne bodo mogli žeti. To pa zato, ker bo njihova zemlja arondirana z zemljiščem Agrokombinata. Kmetje so dobili zgolj obvestilo od občine brez kakršnegakoli prejšnjega sporazuma, brez dogovora, kako in kje bodo dobili drugo zemljo v zamenjavo. Nastal je torej politični problem v času, ko po eni strani Socialistična zveza prireja razprave o novi ustavi, po drugi strani pa je na občinskem odboru še vedno takšen birokratski sistem urejanja nekaterih nalog od strani upravnega aparata.

Predsednik občine za ta primer ni vedel. Bil je osupel. Takoj nato se je doignila še odbornica, ki je tudi predsednik komisije za pritožbe. Pojasnila je, da smo sicer na občinski seji razpravljali o delu komisije za pritožbe in ugotovili, da se občani le malokdaj pritožujejo na občinski odbor in da komisija ni imela pravzaprav nobenega dela. Sele, ko je bila na sestanku predsednikov komisij za pritožbe v merilu okraja, je izvedela, da je prav občina, v kateri je ona predsednik komisije, ena izmed tistih v okraju, kjer se občani ne pritožujejo na občino direktno, temveč mimo občine in okraja na republiški, ali celo na zvezni izvršni svet.

Ko je predsednik občine tudi to slišal, da je drugič osupnil. No, in predsednik komisije, odbornica, je dopolnila še tole: občani so prvotno vlagali pritožbe pravilno na občino. Pritožbe je dobil v roka tajnik občine. Isti jih je oddal v ponovno reševanje pristojnemu referentu ali načelniku, ki je pravzaprav izdal že prvotno odločbo. Razumljivo, da je šla pritožba po takšnem postopku v koš, ali pa z istim odgovorom, kot je bil prvotni sklep.

Seveda ob takšnem načinu dela upravnega aparata občinskega odbora ne more imeti komisija za pritožbe nobenega dela.

In predsednik občine je tretjič osupnil, ko je izvedel na seji občinskega odbora, kakšno je delo uprave. Razumljivo je, da bi morala pritožbe občanov reševati komisija za pritožbe, nikakor pa ne tajnik ali referent, ki je izdal prvotno odločbo.

Podobno kot postavlja vprašanje predsednik odbornikom, take postavlja v ljudski skupščini predsednik poslanecem. V členih 184, 185, 196 nove ustave Socialistične republike Slovenije se določa, da smejo poslanci zahtevati pojasnila od starešine republiškega organa. Ta mora dati zahtevano pojasnila, ki so lahko ustna ali celo pismena. Tako je v družbenem upravljanju.

V praksi v našem podjetju se tudi večkrat zgodi, da starešina edince ne izve od članov kolektiva za razne nepravilnosti, ki se dogajajo v upravi. Nekdo ni dobil pravočasno izplačanega otroškega dodatka, drugi ločitvenega dodatka, tretji je dobil odločbo o višini akontacije osebnih dohodkov, v mesečnem obračunu pa po tej odločbi ni bil obračunan itd. Člani kolektiva se jezijo, rešujejo to sami preko odgovornih referentov v upravi, ki pa te napake marsikdaj prikrijejo šefu edince.

Tudi v našem podjetju razpravljamo o pravih podjetja, o statutu, katerega smo dolžni sprejeti v smislu čl. 41 predloga ustave SRS. V tej ustavi podjetja bi moralo biti tudi posebno določilo, s katerim bi dali članom kolektiva, ali članom DS možnost, da iznesejo svoje pripombe na delo uprave in lahko tudi zahtevajo pismeno ali ustno obrazložitev starešine. S tem bo z notranjo zakonodajo v podjetju omogočeno članom kolektiva, da bodo lahko preko predstavnikov DS v podjetju ali edince postavljali konkretna vprašanja na delo uprave. S takšnim načinom razčiščevanja nekaterih spornih vprašanj in nepravilnosti bo odpadlo razpravljanje za voglom doma, ali iskanje informacij in pomoči prek višjih organov izven podjetja.

DS CO je na svoji zadnji V. seji sklenil, da se postavi pred prehodom na dnevni red vprašanje članom, ali imajo kakšno vprašanje ali pripombo na delo uprave. S tem smo pri nas praktično že pričeli uveljavljati to možnost, pa čeprav zaenkrat še to ni zakonjeno v pravih podjetja, v naši ustavi.

Mislím, da ima vsak starešina edince interes, da ima čiste račune s člani kolektiva, zato bo tudi on omogočil takšen način opozarjanja na napake v upravi.

A.M.

lila naša osnovna sredstva, možnost za njihovo dobro korišćenje in njihove kapacitete.

Ugodni rezultati tričetrtletne bilance nas ne smejo uspavati temveč moramo še bolj smelo nastopiti na vseh toriščih našega dela.

Ing. Hugo Keržan

Čestitka

»Za praznik 29. november želimo vsem sodelavcem mnogo delovnih uspehov!«

MIKA-RABE

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Čepuš — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča v Ljubljani — Izhaja mesečno

Družbena odgovornost uredniškega odbora

Nedavno je padla pripomba, da »Gradisov vestnik« ne objavlja vseh prispevkov, ki jih pišejo in pošiljajo člani kolektiva. Resnici na ljubo pa je, da si želimo čimveč prispevkov, pisov in pripomb od strani članov kolektiva, kajti le tako bo naš list uspešnejši in popolnejši. Naš Vestnik objavlja vse prispevke, razen tistih, ki niso v skladu z našim družbenim razvojem, in tistih, ki žalijo dostojanstvo človeka.

Vsi smo za naše delo odgovorni drug drugemu. Se odgovorneje pa je delo uredniškega odbora, kajti časopis je močan instrument za organiziranje politike in javnega mnenja v podjetju. Odgovorni urednik pa odgovarja za vsebino in tisk (kar izrecno predvideva zakon o tisku). Zaupana mu je torej odgovorna naloga, kajti on odgovarja pred organi upravljanja in pred celotno družbo. Ta odgovornost je nastala že z izidom prvega časopisa na svetu in se je obdržala z vsemi značilnostmi v vsem svetovnem tisku.

Uredniški odbor se v celoti zaveda, da je uspeh odbora ali posameznika ničev, če ga ne prizna in usmeri celoten kolektiv. Zato je naš časopis dolžan, da posreduje sklepe organov delavskega samoupravljanja, političnih organizacij, uspehe kolektiva, posameznikov. Člani kolektiva pa so upravičeni, da od uredniškega odbora ali urednika zahtevajo odgovor ali pojasnilo o katerikoli vprašanju.

Zato znova apeliramo na vse člane kolektiva, predvsem pa na člane delavskih svetov in na sindikalne odbornike, da čimbolj sodelujejo s svojimi prispevki. Vsak članek je lahko napisan v poljubnem tonu, ni važna pisava ali pravilna slovenščina, pomembna je le vsebina dopisa.

Znova poudarjamo, da so vsi članki honorirani!

Pišite čimveč! Urednik

SPOMINI na LETA KO JE NASTAJALA NOVA JUGOSLAVIJA

Rojstni dan nove Jugoslavije — 29. november — naš največji narodni praznik, proslavljamo vsako leto z novimi delovnimi zmagami, seveda pa se ob tem prazniku spominjamo tudi najslavnejših dni v zgodovini narodov Jugoslavije — časov narodno-osvobodilne borbe.

Kot večina podjetij ima tudi naš kolektiv precej tovarišev in tovarišice, ki so se s puško v roki borili za lepšo bodočnost nas vseh. Trije izmed njih so na kratko obudili nekaj spominov na tista težka leta ko, je šlo za biti ali ne biti in ko se je odločala usoda vsega človeštva, zlasti pa še narodov Jugoslavije.

POPOLNA KONSPIRACIJA

Naš tehnični direktor, ing. Jože Uršič (s partizanskim imenom Andrej) je odšel v partizane septembra 1943, takoj po razpadu Italije. Najprej je bil na Golem nad Igom v ljubljanski brigadi. Ze kmalu po prihodu v partizane je postal komisar (v 3. četi prvega bataljona). Po nemški ofenzivi, ki je zadivjala v pozni jeseni 1943, se je z XVIII. divizijo prestavil na področje Gorskega Kotora na Hrvaško.

Nekega dne sem dobil nalogo, »je ing. Uršič obujal spomine, ki so stari že skoraj 20 let, »da bom moral zgraditi bolnišnico za partizane. Iskat me je prišel ing. Valentinčič in me je napotil na Kočevsko, na ozemlje blizu Osilnice nad Kolpo.

Spominjam se, da je bila ena bolnišnica že na pol izdelana, drugo pa smo šele začeli postavljati. Seveda ne smete misliti, da smo zidali z betonom, opeko in železom. Naš gradbeni material so bile deske, skodle — in nič več. To je bila pravzaprav enostavna baraka, prekrita s skodlami. Kljub pomanjkanju orodja in materiala pa smo jo še kar skrbno izdelali. Ne vem, kje smo, celo iztaknili nekaj okenskih kril, tako da je v notranjost bolnišnice prišlo tudi nekaj svetlobe. Sredi te enostavne sobe, ki je bila dolga približno 10 m, smo postavili tudi preprosto mizo, na kateri so zdravniki operirali ranjence.

Spominjam se, da smo obe bolnišnici zelo skrbno zakamufirali. Pobrli smo vse vejice v gozdu, kjer smo posekali drevje, tako da ne bi nihče mogel po oklešenih vejah sklepati, da so bili v bližini pred kratkim ljudje. Celo šore posekanih dreves smo pomazali s hipermaganom, tako da je bilo videti, kot da so ti štori stari že več let. Skratka, sovražniku smo zabrisali tudi najmanjši sled, ki bi nas utegnila izdati.

Potem je naključje nanese, da je tov. Uršič sam prišel v tisto bolnišnico, ki jo je zgradil. Zbolel je na ledvicah. Ko je okrevaj, so ga poslali februarja 1944 v ofisersko šolo Glavnega štaba, ki je bila v Beli krajini — na takrat že osvobojenem ozemlju.

NEVARNE IGRE Z BOMBAMI

Tovariš Uršič je nato pripovedoval o tem, kako so pripravljali eksploziv za partizansko vojsko. Nemci so jih namreč večkrat bombardirali, vendar pa vsaka granata ni eksplodirala. Včasih je eksplodirala komaj polovica odvrženih bomb, ki so jih odvrгла nemška letala. Po mnenju tov. Uršiča je imela tu vmes prst sobotaža, tako da precejšnji del letalskih bomb ni eksplodiral.

»Vse bombe, ki niso eksplodirale, smo seveda razdrli,« je pripovedoval ing. Uršič. »To pa ni bila enostavna in nedolžna naloga. Danes se tega prav gotovo ne bi več upal, takrat pa na nevarnost nismo dosti pomislili. Nek kovač v bližini nam je izdelal poseben ključ, s katerim smo bombe odprli in iz njih vzeli sprožilce, nato pa seveda še razstrelivo — največkrat so bile bombe polnjene s trotilom — ki smo ga uporabljali potem za razne vrste partizanskega orožja, za razne mine, ročne granate, bombe in druga orožja.«

Seveda pa je bilo pri teh nevarnih igrah včasih kaj vselega in zabavnega. Tovariš Uršič je povedal eno takih zgodbic, ki je takrat vzbudila precej smeha. Nekega dne so Nemci spet bombardirali Belo krajino, toda precej bomb ni eks-

plodiralo. Zarile so se globoko v zemljo v nekem gozdu. Ko so bombe odkopali, bi jih morali prepeljati iz gozda v dolino, kjer bi jih odprli in jim odvzeli razstrelivo. Toda čeprav to delo ni bilo kdove kako nevarno (če namreč bombe niso eksplodirale pri padcu na zemljo iz letala, je bilo malo verjetno, da bi eksplodirale med prevozom na vozu), vendar ni bilo mogoče dobiti nikogar, ki bi hotel bombe odpeljati iz gozda. Dolgo časa so partizani iskali kmeta ali kmetico v okolici, ki bi hotel poganjati vole s tem strašnim tovorom. Slednjič pa so le dobili v bližini neko kmetico, ki ni bila čisto pri zdravi pameti. Kmetica je privolila, da odpelje bombe in tako se je vse srečno končalo — bombe so prišle tja, kjer so jih vedno odpirali in razstavljali.

OJ, KOZARO...

Kje boste dobili partizana, zlasti še hrvaškega, ki ne bi vedel za Kozaro? Saj pozna danes to legendarno planino, čez katero so divjale neštete ofenzive Nemcev, ustašev in drugih vojsk, pravzaprav vsak Jugoslovčan. Herojski podvigi partizanov in okoliškega prebivalstva, ki je v trumah odhajalo v partizane, so dali pred kratkim celo snov za celovečerni umetniški film.

Vso grozoto Kozare je v najnežnejših otroških letih okusila tovarišica Danica Cuk. Takrat se je seveda pisala drugače, ker ji je zibelka tekla v Bosanski Gradiški, tik ob Savi in le dobrih 20 km od Kozare. Ko se je začela vojna, je bila Danica še otrok, stara komaj 12 let.

V Bosansko Gradiško so pridrli Nemci, za njimi ustaši. Daničin oče je bil zelo zaveden in napreden Hrvat, zato je kmalu postal trn v peti tamkajšnjim ustašem.

»To so bili grozni časi,« je pripovedovala tovarišica Danica. »Čeprav je od tistih časov minilo že skoraj 20 let in sem bila takrat še pravi otrok, se dobro spominjam nekaterih dogodkov. Najstrašnejši prizori so se mi vtisnili v spomin, ko so vodili ujetu prebivalstvo s Kozare po sloviti drugi ofenzivi. Nemci in ustaši so gnali skozi Gradiško otroke, žene, starce, može... Ujetniki so molče hodili po glavni vaški cesti. Hodili so tiho, sklonjenih glav, saj so vedeli, kakšni usodi gredo nasproti. Vedeli so, da jih čakajo kroglice iz streljnice, v najboljšem primeru taborišče v Jasenovcu ali nekeje v Nemčiji. Tu in tam se je iztegnila izza plota ženska roka in potegnila za ograjo majhnega otroka. Matere niso nič spraševale, čigav je ta ali oni otrok, hotele so samo iztrgati iz krempljev smrti ujetega otroka.

Strašni prizori so se dogajali tudi na mostu, ki vodi čez Savo. Takrat sem tičala skrita v nekem mlinu ob Savi, ko so ravno čez most peljali ujetnike. Ujeti partizani, ki so vedeli, kakšne muke jih čakajo od Nemcev in ustašev, so se hrabro metali v ledenomrzlo Savo. Ljubša jim je bila smrt v mrzlih valovih Save kot pa pod noži ustaških klavcev. Tedaj so Nemci na levem in desnem bregu Save odprli iz strojne strahovit ogenj na tiste, ki so se skušali rešiti s skokom v Savo. Kroglice so deževale v Savo kot bi padala najbolj gosta toča. Če se prav spominjam, se je od vseh borcev takrat rešilo le nekaj posameznikov, vse druge so sredi valov pokosile kroglice.«

NEMEC GRE ISKAT KOZO

Vso vojno je tovarišica Danica prebila blizu svojega rodnega kraja — enkrat v partizanskih enotah

na Kozari, drugič na planini Grmeč. Tamkaj so namreč vso vojno operirale enote IV. divizije, ki so bile zdaj na Kozari, če pa jim je grozila obkolitev, so se prebile na Grmeč planino — ali obratno.

Včasih pa je bilo v vseh teh grozovitih časih — tako kot povsod — tudi kaj svetlega, majhna iskrica veselja v morju gorja, trpljenja in grozot. Tovarišica Danica se spominja zlasti nekega dogodka, ko je še kot otrok vodila po Kozari — kozo. To je bila pač njena otroška želja in seveda so ji ustregli. Pripetilo pa se je, da ji je koza na vsem lepem ušla. V joku se je pognala za njo, toda — koza je bila bolj urnih nog. Kar na lepem pa se je dekletce znašlo pred nemškimi puškami Eden od Nemcev je imel menda nekoliko več srca v sebi in je prikupni deklici ponujal kos čokolade. Toda Danica je uporno odmajala z glavo in trmasto kazala na kozo. Nemec je slednjič vendarle razumel kaj otrok hoče. In glej — tudi sredi vojnih strahot se to dogaja — vojak je skočil, ujel kozo in jo vrnil srečnemu otroku.

»Veliko bi vam še lahko povedala,« je zamišljeno dejala ob koncu svojega pripovedovanja tovarišica Danica, »toda...« Z roko je naredila kretjo, kot češ, pustimo to...

Moja radovednost je rasla in nekaj časa sem vrtal, da bi kaj več izlekel iz tovarišice. Slednjič je prišla z besedo na dan.

»Veste, nerada o tem govorim, toda, naj bo. Povem vam po pravici in odkrito, da so me nekatere stvari v življenju zelo razočarale. Ze vrsto let živiva z možem, ki je Slovenec, v Ljubljani, pa še danes nimava primerne stanovanja. Obležla sem vse mogoče forume — pa vse zaman. Po toliko letih dobi človek včasih celo na občini takšen odgovor: »Kaj me pa briga, če ste bili v partizanih!« Menim, da ne bi smeli kar tako pozabiti, kaj je bilo pri nas pred 20 leti. Vem pa, da povsod ni tako. V moji ožji domovini, v Bosni, vem, danes še nekaj dajo na ljudi, ki so se borili in žrtvovali vse kar so imeli...«

Zamišljeno je zrla skozi okno in tiho je prišlo čez njene ustnice: »Da, v partizanih na je bilo res pravo tovaristvo. Globoko, iskreno, vsi smo bili enaki...«

MESEC DNI V OBROČU

Tovariš Leopold Krenker, tesar pri gradbenem vodstvu Ljubljana, je prišel v partizane spomladi leta 1943. Nemci so ga na silo vtaknili v vojaško suknjo, vendar je tovariš Krenker vedno tuhtal, kako bi jo popihal. Prva priložnost se mu je nudila v Afriki, kjer je na fronti dezertiral k Angležem. Odpeljali so ga kot vojnega ujetnika v Bari, kjer se je takoj prijavil za odhod v partizane. Prva njegova not je vodila na osvobojeni otok Vis, od tam pa na Brač, v Split, Knin in vse naprej do Trsta, kjer je dočkal osvoboditev svoje domovine in konec druge svetovne vojne.

»Že na Braču je bilo včasih precej »vroče«, čeprav sem bil kot vojak vaju krogel,« je pripovedoval tovariš Krenker. »Nemci so otok Vis večkrat bombardirali in bilo je precej žrtev, ker so ti napadi prišli iznenada.

Potem sem odšel s svojo enoto na otok Brač, ki je bil takrat še poln Nemcev. Spominjam se, da nam je nekoč prav trda predla. Bilo nas je osem ali deset v skupini. Nenadoma smo izgubili stik z drugimi našimi edinicami. Cel dan smo tipali naokoli, toda kamor smo prišli, povsod so nam v pozdrav prifrčale nasproti sovražnikove kroglice. Bilo je res že obupno in šele drugi dan smo dobili stik s svojimi.

Z Brača je tovariš Krenker odšel poleti 1944 v Split. Tu so divjale strašne ulične borbe, kajti Nemci so se zagrizenoborili za vsako hišo.

»Na jesen 1944 sem odšel v Knin. Hoteli smo Knin osvoboditi. Seveda pa to ni bila tako enostavna in lahka naloga, kajti Nemci in ustaši so mesto krčevito branili. Bili smo v obupnem položaju. Samo pomislite: mraz, dež, pomanjkanje hrane —

Nemci pa so okoli nas bolj in bolj stiskali obroč. Najhuje je bilo to, ker večkrat nismo mogli pobrati naših ranjencev. To smo dostikrat lahko storili šele ponoči. Šele čez mesec dni, ko so nas Nemci že pošteno tiščali v kleščah, nam je uspelo razbiti vse nemške obroče in zavzeti Knin, ker smo dobili okrepitev,« je pripovedoval tovariš Krenker.

ZAJETA CELA NEMSKA DIVIZIJA

Med spomini tovariša Krenkerja pa je dosti veselih, radostnih dogodkov. Eden takih je zajetje cele nemške divizije, ki so jo partizani presenetili med Šibenikom in Konjeveratom.

»Tudi ta dogodek je iz konca leta 1944. Takrat so Nemci izvedeli, da grozi nemški posadki v Šibeniku propad. Takoj so poslali Šibeniku na pomoč celo svojo divizijo. Niso pa Nemci vedeli, da so medtem Šibenik že zavzele partizanske enote, ki so prodrle že tudi globoko v notranjost. Tako smo Nemcem nastavili past in celotna divizija se je vanjo ujela.

Bilo je že zgodaj zjutraj. Nemci so se pripravljali na zajtrk, ko so jih od vseh strani presenetile naše kroglice. To je bilo popolno zmago-slavje partizanskega orožja. Vsa divizija je bila na tistem kraju uničena in zajeta, medtem ko partizani nismo izgubili niti enega človeka.

Tovariš Krenker je nato odšel naprej prav do Trsta, kjer je maja 1945 dočkal kot podporočnik JLA konec druge svetovne vojne. Potem se je kot izkušen zidar zaposlil pri podjetju »Slovenija-ceste«, nato pri nekem lokalnem podjetju v Slovenjem Gradcu (tamkaj se je tovariš Krenker rodil leta 1924). Pred štirimi leti pa je prišel v »Gradiš«, kjer je kot kvalificiran zidar takoj dobil zaposlitev.

»In kako se zdaj počutite v Gradisu?«

»Kar dobro. Zadovoljen sem,« je kratko odvrnil.

»Imate stanovanje?«

»Imam. V Kajuhovi ulici, v bloku. Do stanovanja mi je pomagala organizacija Zveze borcev,« je pojasnil.

Se stisk rok in tovariš Krenker je odhitel na svoje delovno mesto.

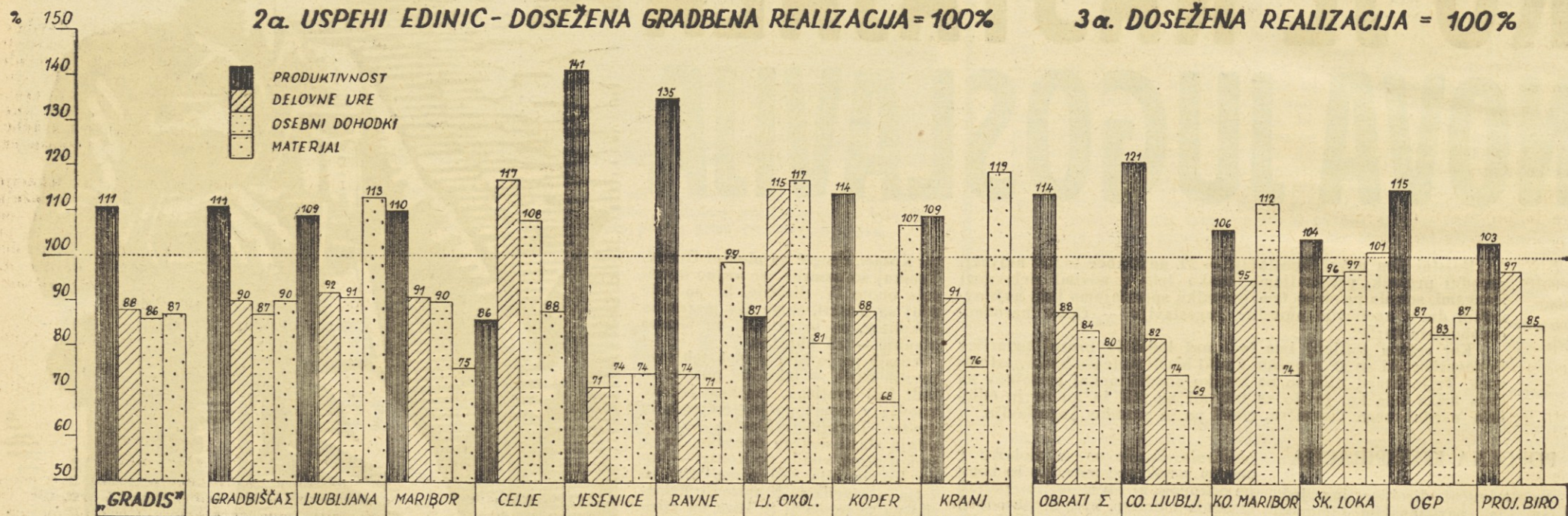
Nesreče pri delu in na poti v oktobru 1962

	Stev. zaposl.	Nesreče pri delu smrtne	hude	lahke	Nesreče na poti	Skupaj
Ljubljana	807	—	6	4	—	10
Celje	447	—	—	4	—	4
Maribor	1116	—	—	12	3	15
Zalog	324	—	—	2	1	3
Jesenice	344	—	—	4	—	4
Koper	187	—	—	2	—	2
Kranj	185	—	—	3	—	3
Ravne na Koroškem	396	—	4	2	—	6
CO Ljubljana	403	—	—	8	—	8
KO Maribor	157	—	—	3	1	4
OGP Ljubljana	259	—	—	4	—	4
LO Skofja Loka	131	—	—	1	—	1
Projektivni biro	29	—	—	—	—	—
Centrala	94	—	—	—	1	1
Gradiš	4879	—	10	49	6	65

EDINICA	GRADIS
SK. FIN. PLAN	100,7
GR. FIN. PLAN	111,1
LETNI PLAN	82,0
±	± 0,0

GRADBIŠČA	LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	RAVNE	LJ. OKOL.	KOPER	KRANJ
100,7	103	124	73	93	123	80	90	78
111,1	115	130	87	89	116	73	99	80
82	88	104	59	74	98	61	71	63
± 0	+ 3	+ 20	- 22	- 6	+ 18	- 15	- 8	- 18

OBRATI	CO. LJUBLJ.	KO. MARIBOR	ŠK. LOKA	OGP	PROJ. BIRO
100,6	111	83	91	99	100
—	—	—	—	—	—
82	89	67	74	85	83
± 0	+ 9	- 13	- 8	- 1	± 0

Planski barometer oktober 1962

PLAN PODJETJA je v celoti izpolnjen s 100,7 % ali za 0,7 % več kot prejšnji mesec. Ob koncu oktobra je planiranih 82 % v celoti doseženih. Produktivnost, ure in vsi drugi pokazatelji so ostali neizpremenjeni in so pozitivni. Primerjava podatkov ob koncu oktobra z istim obdobjem lani pa nam kaže pozitivno smer glede realizacije, vtem ko se ostali podatki slabšajo, čeprav so negativni podatki samo za izplačane osebne dohodke.

Podrobnejša primerjava indeksov, če vzamemo za bazo isto obdobje lani, nam da naslednje rezultate za september in oktober: produktivnost se je zmanjšala od 119 na 117, gradbena realizacija se je dvignila od 112,2 na 112,8 skupna realizacija gradbišč, gradbena in obrtniška dela pa so se dvignila od 105,7 na 106,7, ure še nadalje rastejo in se je indeks povečal od 95 v septembru na 96 v oktobru, prav tako še naraščajo izplačani osebni dohodki od 112 na 114. V glavnem med posameznimi pokazatelji ni velikega odstopanja in so se podatki precej umirili. Za primer naj navedemo, da je bila razlika indeksov v februarju sledeča: najnižje so bile ure 90, najvišja pa produktivnost 158, vtem ko je oktobra najnižji indeks ur 96, najvišji pa indeks produktivnosti 117. Tendenčno se je ta razlika med najnižjim in najvišjim stalno manjšala, kar je tudi razumljivo, ker je dosežen vrh gradbene sezone.

PLAN GRADBENIH EDINIC — je bil ob koncu oktobra dosežen tako kot plan celotnega podjetja s 100,7 % ali za 0,7 odstotka več kot prejšnji mesec. Samo gradbena dela so dosežena s 100,1 %, kar je isto kot v septembru. Produktivnost se je dvignila za 1 % — od 110 % v septembru na 111 % v oktobru. Ure in osebni dohodki so padli za 1 %, ure so padle od 91 na 90 %, osebni dohodki pa od 88 na 87 %. Poraba materiala se je malenkostno dvignila. Od celotnega plana gradbišč je bilo predvideno ob koncu oktobra 82 % in je tu doseženo, tako da tudi tu ni odstopanja.

GRADBENO VODSTVO LJUBLJANA. — Realizacija celotnega plana je ostala ista kot prejšnji mesec. Realizacija v oktobru je torej enaka planu za mesec oktober. Gradbena realizacija je tudi enaka septembru (115 %). Izvršitev letnega plana znaša + 3 % ali 88 % celotnega plana, sama gradbena dela pa so dosegla letni plan s 101 % ali + 15 % več, kot je bilo predvideno do konca oktobra. Procent produktivnosti in padel za 2 %, od 111 % v septembru na 109 % v oktobru. Izvršene ure so se dvignile od 90 na 92 % v oktobru, vtem ko so ostali osebni dohodki neizpremenjeni na 91 %. Procent porabljenega materiala pa se je dvignil na 113 % ali za 8 % več kot v septembru. Vendar ta podatek ni toliko negativen, ker je odvisen od postavljenega procenta na gradbeno realizacijo v začetku leta in znaša samo 42 %, kar pa je vsaj za 3 % preizkušeno postavljeno. V glavnem so vsi pokazatelji pozitivni.

GRADBENO VODSTVO MARIBOR.

Realizacija je še vedno najvišja in je visoko nad planom. Celotna realizacija se je zopet dvignila za 1 % in znaša 124 %, kar je za 1 % več kot naslednja najboljša edinica glede realizacije celotnega plana, ker imajo Ravne 123 %. Samo gradbena realizacija je ostala ista kot v septembru 130 %. Procent izvršitve letnega plana je še vedno najvišji, saj je že celotni plan presežen s 4 % ali s 104 % dosežen. Do konca oktobra je bilo planiranega skupnega plana 84 % in zato znaša izvršitev + 20 %. Samo gradbena dela pa so presežena s + 25 %. Poraba materiala je padla za 4 %, vtem ko so ostali podatki enaki kot prejšnji mesec. Edinica je močno pozitivna.

GRADBENO VODSTVO CELJE. — Se vedno velja ista ugotovitev kot je bila prejšnji mesec, ker so še vedno vsi pokazatelji negativni razen materialnih stroškov. Procent celotnega plana se je dvignil za 1 %, sama gradbena dela pa so padla ravno tako za 1 %. Letni plan je dosežen z 59 % ali — 22 % od predvidenega, samo gradbena realizacija pa znaša 72 % ali — 10 % od predvidenega letnega načrta. Produktivnost je ostala na istem kot v septembru, ravno tako izplačani osebni dohodki, edino ure so se dvignile za 1 %. Materialni stroški so padli za 3 %. Če upoštevamo, da je edinica v oktobru izvršila 8 % letnega plana, ni možnosti, da bi ga dosegla in je plan za ca. 20 % previsoko postavljen.

GRADBENO VODSTVO JESENICE. — Realizacija še nadalje pada tako skupna kot tudi gradbena. Skupna realizacija je padla od 95 na 93 %, gradbena pa od 112 na 111 %. Tudi produktivnost je padla za 2 %, ure in osebni dohodki pa so narasli za 1 %. Razen skupne realizacije so vsi podatki pozitivni. Celotni plan za 1962 je dosežen s 74 % ali + 9 odstotkov predvidenih. Produktivnost je še vedno najvišja v okviru celotnega podjetja.

GRADBENO VODSTVO RAVNE. — Zopet velja ugotovitev, da so vsi pokazatelji, razen materialnih stroškov, spremenili smer, vendar so zdaj zopet usmerjeni pozitivno, čeprav so bili vsi pokazatelji že prej pozitivni. Razmerje med posameznimi pokazatelji je ostalo isto. Skupna realizacija se je dvignila za 8 %, produktivnost in gradbena realizacija pa za 9 %. Ure in osebni dohodki pa so padli za 5 % predvsem zaradi vpliva realizacije, ker se na osnovi gradbenih del postavlja plan ur in osebni dohodkov za posamezni mesec. Letni plan pa je dosežen z 98 % ali + 18 % predvidenega celotnega plana in 116 % gradbenih del + 56 % predvidenih do konca oktobra. Pri presaganju letnega plana gradbenih del je edinica na 1. mestu.

GRADBIŠČE LJUBLJANA-OKOLICA. — Izvršitev skupnega kakor tudi gradbenega plana je zopet padla za 2 %. Ure in osebni dohodki so

padli za 1 %, produktivnost pa je narasla za 1 %. Vsi pokazatelji, razen porabe materiala, so negativni. V celoti so dosegli 61 % letnega plana ali — 15 % predvidenega do konca oktobra, samo gradbena dela pa so dosegla 55 % ali — 21 % predvidenih. Tudi Ljubljana-okolica je izvršila 8 % celotnega plana v oktobru in če po istem sklepamo na celoto, bi edinica do konca leta dosegla približno 81 % celotnega plana. Vse ostalo je previsoko ocenjeno, ker so se spremenili pogoji dela.

GRADBIŠČE KOPER. — Izvršitev skupnega plana znaša 90 %, kar je za 1 % slabše od prejšnjega meseca. Tudi gradbena dela so padla pod 100 in znašajo 99 % ali za 4 % manj kot v septembru. Tako so zdaj pozitivni pokazatelji samo še produktivnost, ki je ostala ista, in ure, ki so tudi ostale iste, ter osebni dohodki, ki so porasli za 1 %. Od skupnega letnega plana je v celoti doseženo 71 % ali — 8 % predvidenega. Samo gradbena dela pa so dosežena z 78 % ali — 1 % predvidenih.

GRADBIŠČE KRANJ. — Izvršitev skupnega plana znaša 78 % ali 2 % ali 2 % manj kot v septembru, samo gradbena dela pa so dosežena z 80 % ali 1 % manj kot septembra.

Materialni stroški in realizacija plana so negativni, produktivnost ter ure in osebni dohodki pa so pozitivni pokazatelji. Produktivnost je

CO MARIBOR. — Plan je dosežen samo s 83 %, kar je za 4 % manj kot prejšnji mesec. Produktivnost je padla za 2 %, ure so pa narasle za 2 %, osebni dohodki so ostali neizpremenjeni. Dvignili so se tudi materialni stroški za 3 %. Skupni letni plan je dosežen s 67 % ali — 15 % predvidenega.

LESNI OBRAT SKOFJA LOKA. — Izvršitev plana je padla za 2 % in znaša 91 %. Padla je tudi produktivnost za 4 %, vtem ko so se ure in osebni dohodki dvignili za 8 oz. 4 %. Porasla je tudi poraba materiala za 5 %. Skupni letni plan je dosegla edinica s 74 % ali 8 % manj kot je bilo predvideno do konca oktobra.

OGP LJUBLJANA. — Izvršitev plana se je dvignila za 11 % in znaša 99 %. Dvignila se je tudi produktivnost za 8 %, ure in osebni dohodki pa so padli za 7 oz. 6 %. Skupni letni plan je edinica izvršila s 85 % ali — 1 % predvidenega.

PROJEKTIVNI BIRO — vsi pokazatelji so ostali isti razen osebni dohodkov, ki so se dvignili za

1 %. Plana materiala edinica nima in se smatra realizacija materialnih stroškov kot 100 %.

padla za 1 %, materialni stroški za 5 %, vse drugo je ostalo isto. Skupni letni plan kot celota je dosežena s 63 % ali — 18 % predvidenega, samo gradbena dela pa 65 % ali — 16 odstotkov predvidenih. Plana edinica ne bo dosegla, vendar so 3 pozitivne edinice tako močne, da bodo verjetno pokrile primanjkljaj ostalih 5 negativnih edinic.

OBRATI SKUPAJ. — Skoraj vsi pokazatelji so ostali isti razen malenkostnih sprememb izvršitve plana za + 1 %, produktivnost za + 1 odstotek ter poraba materiala za — 1 %. Letni plan obratov skupaj je dosežen z 82 %, kar je isto, kot je bilo predvideno do konca oktobra in tako ni odstopanja ter bo verjetno tudi končni letni plan dosežen.

CO LJUBLJANA. — Se vedno so vsi pokazatelji pozitivni. Plan je dosežen s 111 %, kar je za 3 % manj kot v septembru, produktivnost pa je presežena z 21 % ali za 2 % manj kot prejšnji mesec. Ure in osebni dohodki so porasli za 1 %. Od skupnega letnega plana je doseženo 89 odstotkov ali + 9 % predvidenega do konca oktobra.

Svečana proslava 29. novembra v Centralnih obratih

V počastitev praznika 29. novembra je sindikalna podružnica CO preteklo soboto organizirala proslavo s kratkim kulturnim programom. Slavnostni govor je imel vodja kadrovske socialne službe Tone Ogorčec. Ob tej svečanosti so vsem desetim 15-letnikom podelili nagrade. Na proslavo so povabili tudi vse bivše sodelavce — upokojece.

Lepo okrašena sindikalna dvorana se je kmalu napolnila do zadnjega kotička. Predsednik sindikalne podružnice tov. Karun je v imenu podružnice čestital vsem članom kolektiva k velikemu prazniku. Po slavnostnem govoru so se vrstile pevske točke in recitacije. Ob zaključku programa je tov. Martinšek podelil nagrade vsem desetim 15-letnikom ter se jim v imenu podjetja zahvalil za njihovo požrtvovalno in uspešno delo.

Darila so prejeli 15-letniki: Avgust Adamič, Stefan Balgač, Avgust Buda, Janez Budja, Rudi Cotič, Fe-

liks Eržen, Ernest Gregorič, Jože Ivanc, Franc Kovič, Jože Kušterle, Malči Marinič, Janez Mlinar, Stojan Paternost (Mavec), Tomo Presern, Anton Pugelj, Franc Papis, Ivan Ramovš, Ana Senčur, Jana Šušteršič, Jože Triler, Franc Zakrajšek in Alojz Založnik.

Vsi navedeni so prejeli lepe ročne ure.

Poleg tega so nagradili še dva-

najst 10-letnikom. Na proslavo je bilo tudi 17 povabljenih upokojecev.

Po razdelitvi nagrad so pripravili lep družabni večer, ki je v centralnih obratih tembolj potreben, ker se le ob proslavah zberejo strojniki, šoferji, kleparji itd. Gradisa iz vse Slovenije.

Vsem nagrajencem čestitamo tudi mi!

Na proslavo 29. novembra so v Centralnih obratih povabili tudi 17 upokojecev — seveda so na sliki le štirje. Vsi ostali na sliki pa so še visoko aktivni sodelavci.

Kdo je kriv?

Kdo je kriv, je navadno prvo vprašanje, ko se na gradbiščih zgodi nesreča. Poglejmo nekaj primerov:

— zidar F. S. je padel z odra in si poškodoval hrbtenico — kdo je kriv?

— tesarju V. L. je cirkularka odrezala tri prste — kdo je kriv?

— delavcu S. C. je padel kamen v oko in ga oslepel — kdo je kriv?

— vajenec N. N. je padel v komaj gašeno apno — kdo je kriv?

— na poti na delo se je ponesrečil L. O. — kdo je kriv?

— v Podvelki so utonili trije člani kolektiva — kdo je kriv?

Se in še bi lahko naštevati primere in pri vseh je »navadno« kriv ponesrečenec sam. Vprašanje je, če je vedno to res in če so bili pri analizi nesreče upoštevani vsi faktorji. Ali ne leži morda krivda tudi na pomanjkljivi zaščiti, nepoznavanju in neupoštevanju zakonskih predpisov, nedisciplin itd.

Varnostna služba podjetja si na vse načine trudi odpraviti pomanjkljivosti pri analiziranju nesreč. Poleg konkretnega dela na terenu je izdala še posebno navodilo o prijavi nesreč pri delu ter morajo odgovorni za varnostno službo edini-ice ugotoviti in raziskati vse vzroke nesreč. Omenjeno navodilo vsebuje tudi klavzulo, če se pri nesreči ugotovi, da je do poškodbe prišlo izključno po krivdi poškodovanega, bodisi iz malomarnosti ali neizvajanja odrejenih ukrepov pri delu. se lahko predlaga organom upravljanja, naj ustavijo izplačilo nadomestila na plačo za ves čas bolovanja, predvsem pa za toliko časa, dokler stvari ne razčistijo ali pa da prizadeji zahteva izplačilo preko rednega sodišča.

Vsako nesrečo pri delu moramo torej detajlno analizirati in ugotoviti vzroke, potem bo avtomatično odpadlo vprašanje — kdo je kriv?

Varnostna služba je zadnje čase posvetila precej pozornosti tudi bolniškim izostankom in sploh preventivni zdravstveni službi. Po vseh krajih, kjer delajo člani našega kolektiva, se razgovarjamo z zdravstvenimi ambulantami. K organizaciji zdravstvene službe je s svojimi nasveti mnogo pripomogel dr. Repovž in bodoči socialni delavec Jernej Jeršan.

Varstvena in zdravstvena služba bo v tej obliki lahko uspešno delala le ob razumevanju vseh organov delavskega upravljanja in vseh članov kolektiva.

Sklepi delavskega sveta podjetja

1. Sklepi V. in VI. redne seje upravnega odbora podjetja ter poročilo predsednika upravnega odbora ing. Saša Skulja o delu upravnega odbora v omenjenem obdobju se vzamejo na znanje in potrdijo s tem, da predstavljajo osnovo za nadaljnje delo podjetja do naslednje seje upravnega odbora, oziroma zasedanja delavskega sveta podjetja.

2. Po razpravi je delavski svet podjetja sprejel in potrdil periodični obračun poslovanja podjetja za obračunsko razdobje januar — september 1962 z izkazanim

— celotnim dohodkom . . .	7.420.187.214 din
— dohodkom	2.430.958.693 din
— čistim dohodkom . . .	1.879.971.847 din

Od izkazane čistega dohodka odpade po merilih in osnovah pravilnika o delitvi čistega dohodka podjetja na osebne dohodke din 1.647.251.456.— in na sklade podjetja din 232.720.391.—

Organi upravljanja organizacijskih enot so dolžni do 14. novembra t.l. sporočiti sekretariatu podjetja delitveno razmerje čistega dohodka posamezne organizacijske enote s tem, da določijo del sredstev čistega dohodka, ki ga namenijo za osebne dohodke, in del sredstev čistega dohodka, ki ga namenijo za sklade.

Delavski svet podjetja bo analiziral zbrane podatke ter, v kolikor sumarij sredstev, namenjenih po organih upravljanja organizacijskih enot za sklade ne bi ustrezal višini sredstev, katere mora podjetje formirati za svoje sklade, popravil delitveno razmerje posameznih organizacijskih enot.

Del sredstev namenijo posamezne organizacijske enote kot izplačilo dodatnih osebnih dohodkov nad akontacijskimi postavkami ter se izplača le v primeru, če posamezne organizacijske enote izterjajo 92 % položajnih situacij. Ta limit velja za vse organizacijske enote.

3. Poročilo komisije delavskega sveta za revalorizacijo osnovnih sredstev in sredstev skupne porabe, se vzame na znanje.

4. Predlog upravnega odbora centra za izobraževanje v zvezi s planom izobrazbe za leto 1962 v višini 1 % dela sredstev čistega dohodka, ki se nameni za osebne dohodke delavcev (kar se prizna po veljavnih predpisih v breme materialnih stroškov) to je 25.000.000 din, se potrdi.

5. Predlogi komisije delavskega sveta za investicije z dne 2. 10. 1962 za nabavo osnovnih sredstev, med katere spada tudi avtomobil za centralno podjetja, se v celoti potrdijo. Gospodarsko-računski sektor izvrši tako potrjene

sklepe komisije za investicije. Dodatno se odobri tudi 1 bager Liebherr.

6. Poročilo komisije delavskega sveta za higiensko-tehnično zaščito se vzame na znanje s pristavkom, da realizira konkretne ukrepe s tega področja na podlagi potrjenega poročila oddelka HTV podjetja.

7. Iz posebnega rezervnega sklada se financirajo dela v naslednjih zneskih:

— gradbeno vodstvo Jesenice po pravilo strehe — javne garaže (1/2 CO Ljubljana)	226.760
— gradbeno vodstvo Ljubljana po pravilo strehe na stolpnici (1/2 CO Ljubljana)	215.295
— gradbeno vodstvo Celje na račun kvalitete del na objektu Skladišče mlevskih izdelkov	3.223.754
— gradbeno vodstvo Celje na račun kvalitete del na stan. bloku 85/56 Rudnik lignita	941.014
skupni znesek	4.606.823

8. Tov. Popotniku Antonu se odobri enkratna nagrada v višini 50.000 din bruto na predlog upravnega odbora počitniških domov z ozirom na izkazane uspehe pri vodenju počitniškega doma v Ankaranu.

9. Vloga sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije, republiški odbor, naslovljena na delavski svet podjetja v stanovanjski zadevi Weiner Otta, se odstopi v rešitev delavskemu svetu gradbenega vodstva Ljubljana.

Prošnja za dodelitev stanovanja tov. Mežnarju Francu, zaposlenemu na OGP, se odstopi delavskemu svetu obrata.

10. Potrdi se ustanovitev delovnega mesta v konstrukcijskem oddelku kovinskih obratov v Mariboru.

11. Odobri se študijsko potovanje glavnega inženirja Alfreda Petelna in ing. Saša Skulja po ZSSR.

12. Delavski svet podjetja vzame na znanje sklepe sindikalnega odbora podjetja z dne 3. IX. 1962 ter bo predlagane smernice pri nadaljnji gradnji notranjih odnosov upošteval.

13. Višina sredstev, katere so posamezne organizacijske enote dodeljevale kot kredit za gradnjo individualnih hiš iz sklada skupne porabe, se odloči do 1.000.000 din na osebo.

14. Vloga delavskega sveta Obrata gradbenih polizdelkov glede stanovanj v dotrajnih barakah Tovarne močnih krmil se vzame na znanje s tem, da se problem reši v skladu z obstoječimi pogoji in našimi možnostmi.

15. Predlog sindikalnega odbora podjetja »Gradis« glede rednih mesečnih sestankov na-

bavnih referentov organizacijskih enot z namenom uskladitve nabavne politike se sprejme na znanje in priporoči gospodarsko-računski sektorju, da predlog realizira.

16. Potrdi se predlog komisije HTV podjetja za enkratno dotacijo zdravstvenemu domu v Mostah za 3.071.343 din za nakup opreme zobne ordinacije, ki bo delala za člane kolektiva podjetja.

17. V Mariboru se prosi pri ObLO Maribor-Tabor za lokacijo in za dovoljenje za gradnjo 120 stanovanj za tržišče v sedmih 5-etažnih stolpih po lastnih načrtih. Gradnja bo trajala postopno do leta 1965. Lokacija za to gradnjo je v Kareju — S — 16 — sever med Korčeto in Padežnikovo ulico. Vrednost gradbenih, obrtniških in instalacijskih del znaša ca. 550 milijonov din.

V Celju se prosi pri ObLO Celje za lokacijo in za dovoljenje za gradnjo dveh 11-etažnih stolpnice za tržišče na Otoku, I — južno od Ljubljanske ceste, Gradnja obeh stolpnice bo po načrtu Gradisa. Gradnja bo trajala predvidoma do konca leta 1964. Vrednost gradbenih, obrtniških in instalacijskih del za obe stolpnici znaša ca. 400 milijonov dinarjev.

V Celju prosimo pri ObLO Celje za rezervacijo kompleksa na Otoku, severno od Ljubljanske ceste med TSS in Copovo ulico, kjer bi se v obdobju leta 1963 do 1965 gradila stanovanja za tržišče po lastnih načrtih Gradisa in to predvidoma v 5-etažnih blokih in štiri 5-etažnih stolpih, skupno torej 280 stanovanj. Vrednost gradbenih, obrtniških in instalacijskih del znaša ca. 900 milijonov dinarjev.

V Ravnah na Koroškem se gradi dve enoti po 4 stanovanja v vrstnem sistemu graditve. Ta stanovanja bodo zgrajena v Čečevju na parceli št. 53 k. o. Navrški vrh. Imenovani stanovanjski enoti nosita oznako II. in III. Gradnja teh stanovanj spada v redni proizvodni program gradnji za tržišče GIP Gradis in se financira iz v ta namen določenih obratnih sredstev, dokler podjetju ne bo uspelo dobiti bančnih sredstev. Vrednost gradbenih, obrtniških in instalacijskih del za ti dve enoti (8 stanovanj) znaša ca. 56 milijonov dinarjev.

Predsednik DS podjetja:

Vinko Veit

zanj: namestnik DS podjetja:

Janez Plemelj,

Overovatelj:

Ludvik Snajder l. r.

ing. Franc Böthel l. r.

Tovariško vzdušje na sestankih

Ze na marsikaterem proizvodnem sestanku ali zasedanju organov delavskega samoupravljanja v podjetju se je zgodilo, da so predstavniki katere izmed edinic nepravilno kritizirali, ali pravilno povedano — napadli. Včasih gredo takšne kritike celo tako daleč, da se hoče osmešiti osebo, tako da se znajdejo v situaciji, ko bi najraje zapustili sestanek. Če se takšni »napadi« ponavljajo, je vsakem sestanku oz. zasedanju, je razumljivo, da ne bo

nihče rad prišel na sestanek, kjer mora poslušati in sprejemati kritiko, pri kateri nima nobene možnosti, da bi se branil enostavno zato, ker ne more poznati vseh primerov, ki so izneseni.

Da pride do kritičnih razprav, je povsem razumljivo. Nepravilno pa je, da se stalno dopušča kritiko ali bolj rečeno napade npr. predstavnikov kolektiva Centralnih obratov itd. Žal moramo ugotoviti, da se stalno najde za ta kolektiv samo besede grajanja, da pa še do danes nihče niti od navzočih na sejah, niti predsedujoči na zasedanju in niti kdo od vodilnega osebja v podjetju ni našel za ta kolektiv kakršnekoli pohvale, če ne celotnega kolektiva, pa vsaj nekaterih posameznih odličnih članov kolektiva.

Zakaj pride do tega? Med kolektivom Centralnih obratov je 64 šoferjev, 81 strojnikov in 20 kleparjev, ki so raztreseni po vseh edinicah Gradisa. Strojnikom in šoferjem so zaupana osnovna sredstva v vrednosti od 4 do 45 milijonov na posameznih strojih in avtomobilih.

Stroji nadomeščajo včasih tudi do 200 delavcev. Zato je takšno delovno mesto silno izpostavljeno kontroli, ker je včasih efekt celotnega gradbišča ali sektorja odvisen od enega samega človeka. Čeprav vemo, da tudi delovodja, ki prav tako odgovarja za delo, včasih tudi do 200 delavcev, nikoli ni tako izpostavljen kritiki v celotnem podjetju, če se npr. pijan zavali v barako in mirno zaspi med delovnim časom, v tem ko so delavci prepuščeni sami sebi.

Ne trdim, da nimamo v kolektivu Centralnih obratov in to predvsem v avtoparku in težki mehanizaciji, strojnikov in šoferjev, ki ne bi zagrešili napake pri delu na terenu. Tudi ni moj namen, da bi takšne člane kolektiva zagovarjal. Lahko pa trdim, da sta proizvodna sveta težke mehanizacije in avtoparka najbolj delavna izmed vseh proizvodnih svetov v obratih in sta že marsikaj dobrega ukrenila, naj bi nepravilnosti odpravili. Zato naj bi urejanje le-teh prepustili v presojanje in odločanje o kaznovanju našemu kolektivu.

Ce se ne more najti lepih besedi in pohval za nekatere naše odlične delavce, potem naj se prihrani tudi graja pred celotnim kolektivom podjetja. Prav zato, ker so delavci Centralnih obratov zaposleni po celotnem Gradisu, imajo priložnost videti, kakšne so razmere drugje. Lahko bi npr. pripovedovali, kako morajo prvo noč, ko pridejo na teren, prespati v bagru, ali pa v hotelu zato, ker ni bilo upravnika naselja, da nima urejenih najosnovnejših sanitarij na sektorju gradbišč, da jih skušajo posamezni sektorski vodje pregovoriti, naj pišejo manj obratovnih ur, naj izvrše »črna« vožnje, naj delajo na gradbišču za tretje osebe itd. Vsa takšna opozorila s strani strojnikov naša uprava stalno preverja in nadalje urejuje direktno s prizadetimi edinicami, ne pa na zasedanju delavskega sveta ali na konferenci šefov.

Razumljivo je, da ne more predstavnik obratov na vse očitke dati pojasnila, ker o teh stvareh prvič sliši na sestanku. Edinice naj nepravilnosti, ki jih zagreše člani kolektiva Centralnih obratov, pisмено sporočajo naši upravi, ki bo preko proizvodnih svetov in disciplinske komisije te zadeve pravilno urejevala.

Mnenja sem, da bi moral predsedujoči, ki vodi sestanek, sam opozoriti, da takšni izpadi samo hrome tovariško vzdušje, ki bi moralo vladati v celotnem kolektivu Gradisa. Nihče nima pravice napadati vodstva neke edinice celo z neprimernimi izrazi. Zlasti je to netovariško in neollikano, če prizadeji niso navzoči.

Tudi navzoči člani ZK bi morali na takšne izpade mnogo bolj reagirati in nastopiti kot komunisti, ter preprečiti, da se podobne deformacije ne bi udomačile. Vse notranje življenje v podjetju mora prispevati k temu, da se komunisti bogate z novimi etičnimi vrednotami, da izostrujejo svoja merila, da se osamosvajajo v načinu mišljenja in izražanja in pridobivajo nujne demokratične navade pri delu. Takšni notranji odnosi, prežeti z demokratičnostjo, tovarštvom in humanizmom lahko še močneje vplivajo na odnose med ljudmi. Le v takšnem duhu in miselnosti naj bi potekali vsi sestanki, da bi lahko rodili konstruktivne sklepe in temu primerne rezultate!

T. M.

»GRADISOV VESTNIK« ★ Stran 5

»Halo, očka! Vidi se zdrav domov, željno te čaka tvoja Jadranka.«

Športna srečanja po posameznih panogah

Strelci v prvi vrsti

Letos je iz tehničnih razlogov odpadel vsakoletni tradicionalni Gradisov športni dan, zato je sindikalni odbor podjetja sklenil organizirati tekmovanja po posameznih panogah.

Tako je bilo preteklo nedeljo prvo medsebojno srečanje strelcev. Tekmovanje je bilo v centralnih obratih. Poudariti moramo, da zasluži organizacija tekmovanja vso pohvalo. Žal, se tekmovanja niso udeležile vse naše edinice, kot npr. gradbeno vodstvo Maribor, gradbeno vodstvo Jesenice itd. Slabo vreme nikakor ni vplivalo na rezultate tekmovanja. Borbenost posameznih ekip ni popustila ves čas tekmovanja. Posebno pohvalo in poštrevostnost pa si zaslužijo strelci gradbenega vodstva Celje, ki so se kljub slabemu vremenu udeležili tekmovanja. Rezultati, ki jih objavljamo, kažejo, da so se posamezne strelske ekipe zelo pripravljale na to tekmovanje.

Prehodni pokal sindikalnega odbora podjetja si je častno zaslužila

strelska družina Skofja Loka. Rezultati tekmovanja so naslednji:

I. mesto Skofja Loka . . .	777
II. mesto Co	749
III. mesto Gr. v. Ljubljana . . .	744
IV. mesto KO Maribor	728
V. mesto OGP Ljubljana	658
VI. mesto Gr. v. Celje	545

Posamezniki pa so bili najboljši: Franc Stojko — Gr. v. Ljubljana, Ludvik Snajder CO Ljubljana, tretje mesto pa je zasedel Anton Peterl iz Skofje Loke.

Z rezultati tekmovanja smo na splošno lahko zelo zadovoljni. Enoten nastop strelskih družin posameznih edinic je ponoven dokaz priljubljenosti te vrste športne panoge in dokaz enotnosti podjetja.

Športna tekmovanja po posameznih panogah se bodo nadaljevala.

Mladina sama o sebi, da ne bomo govorili:

Oh, ta naša mladina...

»Vsa današnja mladina ni vredna počenega groša. Samo ples, zabave in brezskrbno življenje ji gre po glavi...«

»Včasih, ko smo bili mladi, je bilo drugače...«

»Kaj bo iz današnje mladine, ko bo odrasla...«

Takšne in podobne obsodbe današnje mladine je slišati marsikdaj in marsikje. Tudi v našem podjetju je večkrat slišati tako kritiko.

Toda — ali ta kritika drži? Je ta ostra obsodba upravičena? Ali je res vsa mladina zanič, za nobeno pravo delo? Ali ni med današnjo mladino tudi dovolj resnih ljudi, ki vedo, kaj hočejo in ki se resno pripravljajo za vstop v življenje?

Sicer pa — pustimo razglabljanja, preberimo raje teh nekaj vrst, kaj pravi mladina o sebi, o današnjem življenju, o okolju, v katerem živi...

VSEČ MI JE SKRB PODJETJA ZA MLADINO

Jože Vrtnik je doma iz Loga-
revcev blizu Ljutomer. Star je ko-
maj 18 let in bo te dni opravil iz-
pit za kvalificiranega zidarja. Leta
1959 je prišel z večjo skupino svo-
jih rojakov v »Gradiso« in se za-
čel učiti za zidarja.

»Kaj vam je v podjetju najbolj
všeč?«

»Skrb za mladino. Tu imam za
vse poskrbljeno — za hrano in sta-
novanje in še nekaj dobimo za ob-
leko. V drugih podjetjih ni vse ta-
ko lepo urejeno.«

»Kaj pa vam je najmanj všeč?«

»To, da smo morali dostikrat sa-
mo mešati beton. Takrat smo godr-
njali, češ, tako se ne bomo ničesar
naučili.«

Potem je še povedal, da se v pod-
jetju dobro počuti. Tudi s svojimi
predpostavljanimi se dobro razume.
Toda — pristavil je, da pri vseh ni
tako. Nekateri njegovi vrstniki se
ne razumejo najbolje z mojstrom
in drugimi. Včasih preveč — stega-
nejo jeziki.

»Spoznal sem, da je vseh boljše
molčati,« je odkrito povedal.

»In mladinska organizacija? Za-
kaj v njej delo šepa?«

Skomignil je z rameni. Kdo bi ve-
del? Saj včasih nekaj delajo. Stre-
ljanje, namizni tenis — sploh šport
je privlačen. Toda ni resnega na-
črtnega dela.

»Marsikdo gre popoldne v prostem
času raje fušat,« se je smejal.

Tovariš Vrtnik gleda kljub mla-
dim letom dovolj resno za življe-
nje. Solo je končal z odliko. Njega-
va tiha želja je, da bi še naprej
študiral. Rad bi šel na srednjo teh-
nično šolo... Morda mu bo uspelo?

POISKATI PRIVLAČNE OBJEKTE

Tovariš Anton Popotnik pravza-
prav ni več mladinec, ker je rojen
že leta 1934. Dovršil je vse gostin-
ske šole — letos je prevzel delo
upravnika v našem domu v Ankara-
nu. Zdaj je zaposlen na centrali
podjetja.

»Na enem zadnjih sestankov os-
novne organizacije ZK centrale so

vas zadolžili, da nekako oživite
mladinsko organizacijo pri Cen-
trali?«

»O, vem. Že takrat, na sestanku,
so mi nekateri namignili, da sem
prevzel trd oreh...«

»Kako to, da je mladina tako —
če smemo uporabiti ta izraz — za-
spana?«

»Hm, nisem si še sam popolnoma
na jasnem. Res je pa opaziti precej
mlačnosti.«

»Torej, ste že vrgli puško v koru-
zo?«

»O, to pa ne. Prepričan sem, da
bo šlo, čeprav bo težko. Menim, da
bo treba najti prave oblike. Treba
bo mladino pridobiti s privlačnimi
oblikami. Naj se mladina izživlja v
tistih dejavnostih, ki jo zanimajo.«

RADA BI SE UČILA JEZIKOV

Mojca Grošelj je doma iz Skofje
Loke. Stara je komaj dobrih 17 let.
Kot absolventka dveletne admini-
strativne šole v Kranju in štipen-
distka našega podjetja je letos po-
leti prišla v Centralo, kjer je za-
poslena v kadrovsko-socialnem sek-
torju.

»Zakaj je mladina v Centrali in
sploh v podjetju tako mlačna?«

»Skomig z rameni... Ne vem.«

»Pa vas sploh kaj zanima? Kaj pa
če bi LMS organizirala šoferski
krožek?«

»O, to bi me že zanimalo. Samo
— kaj naj počnem s šoferskim iz-
pitom, če pa še nimam avtomobi-
la...«

»Kaj pa plesne vaje? Vsaj te bi
bile menda za mladino vabljive?«

»Že res. Ampak iz Skofje Loke se
ne bom vozila v Ljubljano na ples-
ne vaje.«

»Skravka — sploh nič vas ne za-
nima?«

»O, to pa ni res! Rada bi se iz-
popolnila v jezikih. Verjetno se
bom vpisala v kakšen večerni tečaj
v Skofji Loki. Za nemški in morda
še za angleški jezik...«

ZAKAJ NIMAMO VEČ STIKOV S PODJETJEM?

Tovariša Ignaca Brenčiča sem od-
trgal od knjig, skript in risb. Prav-
kar bo položil diplomu. Morda še

nekaj tednov in naše podjetje bo
v mladem štipendistu dobilo nove-
ga gradbenega inženirja.

V stari hiši na Ciril Metodovem
trgu številka 17 v Ljubljani sva raz-
pletla zelo kratek pogovor.

»Lahko poveste kaj o tehnični
službi v podjetju? Vaše mnenje?«

»Nemogoče! Premalo poznam pod-
jetje.«

»No, pa vseeno kaj povejte.«

»Predlanskim sem bil na praksi
na Gospodarskem razstavišču, ko je
»Gradiso« gradil drugo halo. Takrat
me je presenetilo, da je zelo pri-
manjkovalo nekvalificiranih delav-
cev, saj so celo tesarji vozili vo-
zičke z betonom. No, ta pomanjklji-
vost je bila seveda posledica nagli-
ce, s katero smo takrat gradili.«

»Imate vendarle morda kakšne
pripombe?«

»Zakaj se ne bi večkrat dobili?
Mislim, mi štipendisti. Prav gotovo
bi se tako še bolj navezali na pod-
jetje in več izvedeli v našem bo-
dočem kolektivu. Tudi o tem, kam
se bo kdo usmeril in kako specializir-
al bi se na takih sestankih lahko
več pogovorili...«

ZAČNE JIH 40, KONČA PA 5

Predsednik mladinske organizaci-
je v centralnih obratih v Ljubljani,
tovariš Franc Zupan, kvalificiran
elektromehanič, je povedal marsi-
katero ostro na rovaš mladega rodu.

»Kaj mladino v Centralnih obra-
tih najbolj privlači?«

»Vsekakor šport!«

»In?«

»Vsako leto ista pesem. Začnemo
s 40 mladinci, ki se navdušijo za
strelstvo ali za namizni tenis — čez
nekaj tednov ali mesecev pa jih
ostane samo pet. Ali pa še manj.«

»Zakaj?«

»Kaj vem! Imajo najrazličnejše
izgovore. Ta ali oni pride na strel-
ske vaje. Če takoj ne dobi puške
— se obrne in gre domov.«

»To kaže, da bi morali biti pri
delu z mladino še bolj vztrajni...«

»Morda res?«

Načeli smo pogovor o raznih stva-
reh. Veliko mladincev raje popold-
ne »fuša«. Pred leti so precej
vlekle plesne vaje. Potem pa se
je nekaj mladincev grdo opijanilo,
povzročilo izgrede in s plesnimi va-
jami je bilo konec. Potem se je
mladina navdušila spet za nogomet.
Odšli so k Slovanu. Toda — tam
so bili mnenja, naj se mladinci naj-
prej nekaj nauče, potem šele jih bo-
do sprejeli...

»Letos in lani smo organizirali
dva uspela izleta. Zdaj pripravljamo
s šoferskim tečajem, čeprav
imamo tudi s takim tečajem izpred
nekaj let zelo slabe izkušnje. Toda
— poskusili bomo. Naš tovariš Peter
Hlade ki je znan kot dober stro-
kovnjak in inštruktor, nam je že
obljubil vso podporo in pomoč. Sa-
mo, kaj, ko bi se vsi radi samo vo-
zili, teorija pa večini prav nič ne
diši...«

»No, poskusili bomo kljub vse-
mu,« je zaključil predsednik mla-
dine v Centralnih obratih.

ZELO MALO IMAM PROSTEGA ČASA

Tovarišica Majda Seban je za-
poslena v meznem oddelku pri
gradbenem vodstvu Ljubljana, kjer
dela že od januarja 1961.

»Kaj mislite o delu mladine pri
Gradisu?«

Nekako boječe se je nasmehnila.
»Kaj prida se menda res ne more-
mo pohvaliti...«

»In kje vidite vzroke?«

»Precej je res kriva tudi mladi-
na?«

»No, bolj konkretno!«

»Včasih bi si morali vzeti čas, pa
si ga ne.«

»Velja to tudi za vas?«

Pričimala je, potem pa še dodala:

»Veste, je pa včasih res težko. Po-
glejte moj delovni dan! Od 7. do
15. ure delam v podjetju. Potem
grem domov na kosilo. Ko pokosim,
je ura 16. Ob 18. uri pa moram že
biti v šoli. Vsak dan imam večerno
šolo od 18 do 21.15. ure. Študiram
na večerni srednji ekonomski šoli.«

»To je pa res precejšnja obreme-
nitev.«

»Res je. Pravzaprav imam prost
čas samo ob nedeljah. Takrat pa se
ponavadi učim.«

»Zadnjič je imel ing. Petelin za-
nimivo predavanje iz Sovjetske zve-
ze. Ali bi šli na takšno predavanje?
Ste vedeli zanj?«

»Nisem vedela za to predavanje.
Če bi bila pri nas kakšna zanimiva
predavanja, bi se jih verjetno ude-
ležila.«

MLADINA NE MORE KAR SAMA PLAVATI

»Res je, da je že veliko vode
steklo po Ljubljani, odkar sem bil
mladinec,« se je nasmehal tovariš
Tone Martinšek, upravnik Central-
nih obratov, »toda če me že vpraša-
te za moje mnenje, ga bom pove-
dal.«

Prvo: zdi se mi, da so v »Gradisu«
kar dobri pogoji — zlasti material-
ni — za delo mladine. Imamo ureje-
ne prostore — lepo kegljišče, več
strelišč, dvorane, rekvizite za na-
mizni tenis in streljanje. Imamo tu-
di precej strokovnjakov.

Toda — zdi se mi — in to ne ve-
lja samo za mladino v našem pod-
jetju, da je današnja mladina ne-
koliko razvajena, da smo mladino
včasih preveč nosili po rokah, kot
bi bilo potrebno. Včasih je bilo za
mladega človeka življenje trše. S
tem pa ne trdim, da je mladina za-
nič. Prav nasprotno! Vem, da bo
mladina za nami prevzela delo in
prav zato je z mladino TREBA DE-
LATI! Brez tega ne bo šlo.

Res je, da je današnja mladina
nekoliko drugačna, kot je bila vča-
sih. Hitro se naveliča, mladina si
želi hitrih uspehov. Tudi želje po
hitrem standardu so očitne. Seveda
pa tega ne gre posplošiti. Zlasti med
kmečko in delavsko mladino izven
Ljubljane je veliko resnih, vztraj-
nih mladincev in mladink, ki vedo,
kaj hočejo. Imamo pa tudi slabe po-
sameznike, zlasti iz Ljubljane in
drugih mest, ki silijo v industrijo
zato, ker so se slabo odrezali v šo-
lah.

Skratka — mnenja sem, da mla-
dine ne moremo in ne smemo kar
tako same pustiti plavati. Mladino
je treba bolj kot kdajkoli vzgajati.
In pri tem ne smemo izgubiti upa-
nja. Seveda to mentorstvo ni mišlje-
no kot nekakšna diktatura. Gre za
to, da mladini vselej kažemo pravo
pot, da ji svetujemo, pomagamo v
težavah in da jo nadzorujemo. Bom
še konkretnješi: v našem domu v
Bavdkovi in Tomačevski ulici je
precej vajenske mladine, trenutno
pa sploh nimamo vzgojitelja, ki bi
s to mladino delal in jo nadzoro-
val. Mojster v delavnici ali na gra-
bišču vsega tega ne zmore, njego-
va naloga je, da predvsem mladini
nudi strokovno znanje. Ne pozabi-
mo, da je večji del te mladine od-
trgan od staršev. Torej — vzgoja
je še bolj potrebna. Če bi imeli v
naših samskih domovih dobrega,
spodobnega vzgojitelja, bi to bil
bogato naložen denar. Seveda —
kakršenkoli vzgojitelj pa tudi ne bi
dosti naredil. Predvsem pa je na-
loga nas vseh — zlasti komunistov
— da z mladino stalno delamo, jo
spodbujamo, ji kažemo pot in jo
nadzorujemo. Samo kritiziranje in
nerganje — češ, oh ta mladina, pa
seveda ne vodi nikamor. Čeprav je
dostikrat res tako videti, kot da je

Mojca Grošelj, zidar Jože Vrtnik
in predsednik mladinske organizaci-
je centralnih obratov Franc Zupan

večji del mladine zanič. Samo ne
pozabimo, da je mladina produkt
svojega okolja, torej takšna, kakrš-
no smo jo naredili mi vsi skupaj.

Novo prevzeta dela v sosednji republiki

Akcija vsega Gradisa

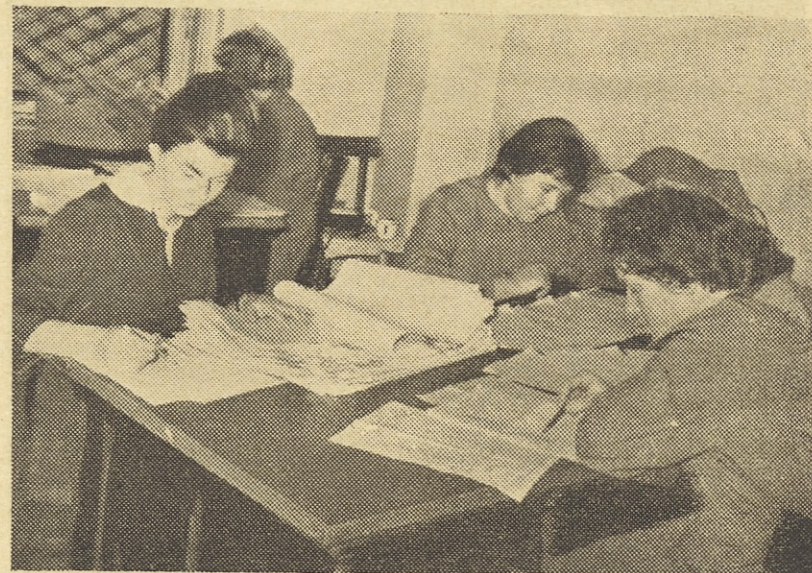
Pred tednom dni so prvi Gradisovci pričeli delati na novem
gradbišču na otoku Nikola pri Poreču. Otok, ki ga poznajo vsi, ki
so prebili svoje počitnice v Poreču, saj ima prelep borov gozd,
idilične plače in »Luna bar«, leži nasproti Poreča in je v upravi
hotela »Riviera«.

Ta hotel je dobil za razširitev kapacitet na otoku znatne kredite
in od njega smo prevzeli v gradnjo 150 turističnih enot po dve po-
stelji z vsem komfortom, restavracijo, recepcijo in komunalne na-
prave na otoku za nad 200 milijonov dinarjev. Delo vodi gradbišče
Koper. Ker pa samo nima dovolj kapacitet za hitro izvedbo pre-
vzetih del, saj je rok za predajo objektov 15. april 1963, so mu
priskočile na pomoč edince v Ljubljani, Jesenicah, Kranju in Ljub-
ljani-okolici, ki bodo skupno s Koprom postavile potrebna opera-
tivna sredstva in skupno skrbela za nemoten in hiter potek del.
Edinici Maribor in Celje pa sta obljubili pomoč v kvalificirani
delovni sili.

Gradnja turističnega objekta v Poreču bo torej akcija vsega
Gradisa, posebno še, ker je projekt za hišice in restavracijo v
rokah našega projektivnega biroja, ki je s svojim projektom mnogo
pripomogel k prevzemu tega dela. Hitrost dela, ki je potrebna, in
zahteva po kakovosti so drugi faktorji, ki so napotili investitorja, da
je oddal delo kljub konkurenci našemu podjetju.

Za sodelujoče edince in Gradiso pomeni delo v Poreču intere-
santen objekt, ker pade njegovo izvajanje v dobo, ko pri nas v
Sloveniji ni možno delati s polno kapaciteto in bo omogočil primerno
zaposlitev 150—200 naših stalnih delavcev. Prvo ekipo 40 ljudi je
poslala na Nikolo edinica Kranj in ji bodo v kratkem sledile ekipe
ostalih edinic. Upamo, da bo njihovo delo pripomoglo k afirmaciji
Gradisa tudi na tem izpostavljenem gradbišču.

Ing. Alfred Peteln

V računovodstvu osebnih dohodkov gradbenega vodstva Ljubljana
pridno računajo, kajti akontacija na plače mora biti izplačana še
pred dnevom republike. V sredini mladinka Majda Seban.

Silen razmah montažne gradnje

V okviru znanstveno-tehničnega sodelovanja smo bivali z ing. Sašom Skuljem in Vladimirom Assejevom od SGP »Tehnika« mesec dni v Sovjetski zvezi. Naša tema se je glasila: »Montažna gradnja in proizvodnja betonskih tlačnih cevi v ZSSR«. Ker so vtisi s tega potovanja zanimivi ne samo po strokovni plati, temveč tudi polni zanimivih potopisnih posebnosti, bom poskušal orisati nekaj tipičnih portetov

Glavni inženir podjetja Alfred Peteln je pri nabiti dvorani predaval o svojih vtisih s potovanja po Sovjetski zvezi. Predavanje je izredno uspelo, podobna predavanja bodo tudi za štajerski bazen na gradbenem vodstvu Maribor.

te tako malo znane in vendar tako zanimive dežele.

Da zadostim najprej tehnični strani našega obiska, saj je bilo spoznanje njihovega tehničnega napredka namen našega potovanja,

bom najprej poskušal orisati izredno zanimivo sliko gradbeništva v obeh mestih, ki smo jih obiskali, to je v Moskvi in v Leningradu.

Kot gradbenike nas je že prvo srečanje z Moskvo nadvse impresioniralo. Panorama mesta, v kateri prevladujejo tipični moskovski nebotičniki piramidaste oblike z visoko konico in rdečo zvezdo na vrhu, ki je ponoči razsvetljena, da žari kot dragocen rubin, ima še drug ponavljajoči se motiv: nešteto stolpnih žerjavov se odraža od horizonta, kamorkoli pogledaš.

Ti stolpni žerjavi in veliko število specialnih kamionov za prevoz gradbenih polizdelkov, gradbenega materiala, pamelov itd., ki smo jih srečali po vseh cestah Moskve, nam je dalo prvi vtis o vsej ogromnosti gradbenih dejavnosti tega mesta, ki šteje preko 7 milijonov prebivalcev. Že razgovori v Mossovetu, kjer smo dobili prve podatke in sestavili naš študijski program, in poznejši razgovori z vodilnimi strokovnjaki v tovarnah, na montaži, v projektantskih organizacijah, so nam omogočili spoznati smer, ki jo je ubralo gradbeništvo v tem mestu in v ZSSR sploh: ogromne potrebe po investicijskih objektih in objektih stanovanjske izgradnje na eni strani in pomanjkanje tehničnih strokovnih kadrov ter nizka stopnja tehničnega znanja večine kadrov, pridobljenih s hitrim kratkoročnim šolanjem na drugi strani, je osnovni vzrok za sedanjo organizacijo gradbeništva v ZSSR. Ta pa temelji na največji možni tipizaciji, ki je skoraj mejni na uniformiranosti, tipizaciji posameznih konstrukcijskih elementov, tipizaciji tlorisov, tipizaciji industrijskih hal, silosov, mostov itd. Tipizacija zajema vse vrste konstrukcij. Ob tako energično in dosledno sprovedeni tipizaciji sicer delno trpi urbanizem, arhitektura, morda včasih tudi tehnologija v industriji. To so nedvomno negativne posledice, teh pa je v primerjavi z neprimerno več prednostmi, ki jih daje tak sistem, le malo. Tak sistem namreč omogoča današnjo visoko stopnjo industrializacije gradbeništva v ZSSR, ko razpade proces gradnje v dve fazi: industrijsko proizvodnjo konstrukcijskih elementov in njihovo montažno (običajno varjenje).

Ker tak sistem dela, v katerem se velik del gradbenih operacij prenese v delavnico, v industrijski obrat, omogoča močno koncentracijo dela, je jasno, da je možno delo maksimuma mehanizirati in tehnološko dobro preštudirati. Projekt,

detajni elementov, montaža, prevoz, vse je vnaprej centralno do podrobnosti preštudirano in splanirano. Organizacija dela, ki je prenesena v industrijski obrat, je pač enostavnejša, lažje je bdeti nad kvaliteto in normalnim potekom dela. Zajamčena je velika serijska proizvodnja in s tem velika kapaciteta gradbene operative.

Kot taka koncentracija sil omogoča množičnost, pa je na drugi strani množičnost potrebna za te vrste organizacije. Tako ima en tak obrat za proizvodnjo montažnih hiš kapaciteto 100–150 tisoč m² stanovanjske površine letno (merjeno samo neto površina bivalnih prostorov brez stranskih prostorov). Interesantno je, da se pri tem računa na 1 stolpni žerjav, 3 tone nosilnosti, 16.000 m² montaže letno. Je pa še en

pogoj, ki omogoča tako ogromen razmah montaže: nepotrebno podroboje Moskve. Ker ni potrebno konstrukcij preračunavati na potresne sile, so te lažje — povezava med montažnimi elementi na enostavna (varjenje na stikih) in hitra.

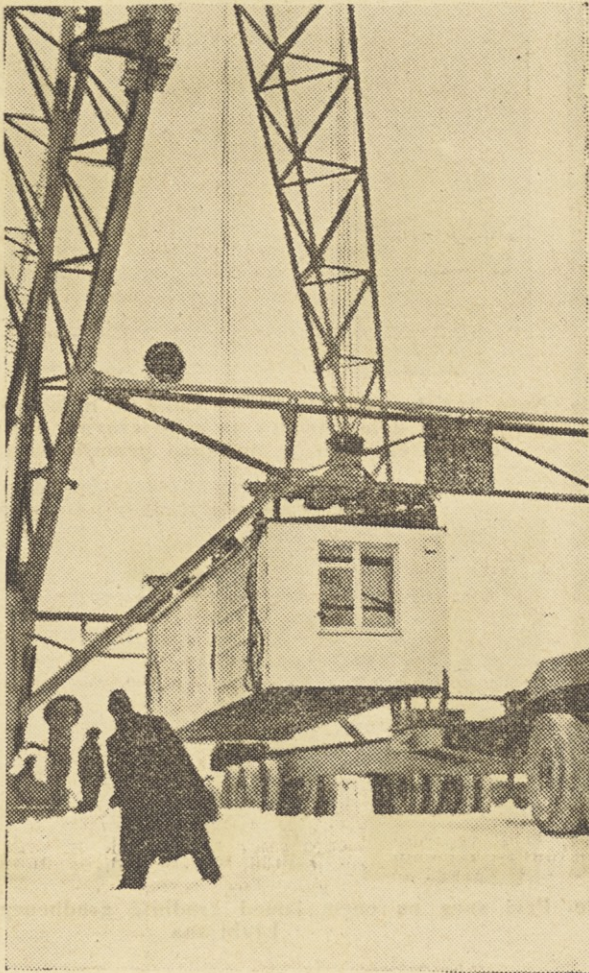
Zelo močna strojna industrija je šla v korak s tem napredkom in opremila industrijske obrate montažnih gradbenih elementov s sodobno opremo, ki je v novejših obratih vsa avtomatizirana.

Seveda je vprašanje, kje je meja montaže. V tej svoji težnji so v Moskvi razvili sistem montaže prostorskih elementov, ki sicer odgoča montažo 60-stanovnjanskega bloka v 45 dneh od začetka del do vselitve, ki pa ima mnogo nasprotnikov. Element za montažo je tu dvosobni

blok velikosti 3,2 × 10,0 × 2,75 m, težak do 27 ton, ki ga v tovarni že kompletno opremojo z vsemi obrtniški izdelki, poloditom, parketom, tapetami in stenah, steklom, pleskarijo, da celo z vgrajenim pohištvom, radiatorji, lučmi, stikali itd. Tak element pripeljejo s posebno prikolico pod žerjav, ki ga dvigne in montira na svoje mesto, kjer ga samo varijo na stikih, spojijo instalacije ter tesnijo zunanje stike.

Ce že kvaliteta izdelkov, zlasti obrtniških, na sploh ni dobra, je tu kvaliteta zaradi poškodb med prevozom in montažo (dež, sneg, mehanične poškodbe) še slabša. Tudi je montaža tako težkih elementov na zahtevano točnost zelo problematična.

(Nadaljevanje sledi)

Prostorski montažni element

Tipična arhitektura Moskve

Anketa v šoli za življenje

Lepo je biti mlad je napisal v »Anketni polje« eden izmed udeležencev seminarja »Sole za življenje«, ki je bil organiziran v okviru centra za izobraževanje. Čeprav malo pozno, vendar objavljamo posamezne rezultate ankete.

Na sploh lahko trdimo, da je »Sola za življenje« zelo koristen seminar predvsem za mlajše člane kolektiva. Tu se poleg splošnega izobraževanja posega v notranjost mladine, v preobrazbo okolja in na odpravo negativnih potez mladine. Razčistijo se pojmi svobode, dolžnosti in pravic — zlorabljanje svobode v medsebojnih odnosih še posebno med obema spoloma.

Seminarja se je udeležilo 17 delavcev, 6 uslužbencev in trije vajenci. Ob zaključku seminarja so morali tečajniki odgovoriti na 40 vprašanj. Objavljamo le najvažnejša.

Ali bi želeli menjati službo?
Da 12 ali 46,20 %
Ne 13 ali 50,00 %
Brez odgovora 1 ali 3,80 %

Ce bi jo želeli menjati, zakaj?
Moški so odgovorili takole:
Želel bi drug poklic.
Želel bi postati šofer.
Želim študirati in spremeniti poklic.
Zaradi preizčrpanosti, kar pa mi škoduje.
Zato, ker so mi ta poklice izbrali starši, ne pa jaz.
Poklic mi ni všeč, ker sem stalno umazan.
Gradbeni poklic je pretežak za mlade ljudi.
Želel bi se samo strokovno izpopolnjevati.
Ženske so odgovarjale takole:
Zaradi osebnih neprilik.
Zaradi nizke plače.

Ali se vam zdi, da so bili pri vzgoji do vas starši:

sodobni	9	34,60
starokopitni	8	30,80
brez odgovora	9	34,60

prestrogi 10 **38,50**
premalo strogi 7 **26,90**
brez odgovora 9 **34,60**
vas razumejo 10 **38,50**
vas ne razumejo 4 **15,40**
brez odgovora 12 **46,10**

Koliko so vam starši razložili razna vprašanja iz spolnega življenja?

veliko	1	3,85
nekaj	15	57,75
nič	10	38,50

Koliko so vam vzgojitelji v šoli oz. internatu razlagali vprašanja iz spolnega življenja?

veliko	4	15,40
nekaj	14	53,90
nič	6	23,10
brez odgovora	2	7,70

Ali imate stalno dekle oz. fanta?

da	10	38,50
ne	16	61,50

Ali se lahko z njim (z njo) pogovorite o vseh težavah, o ljubezenskih, spolnih in drugih vprašanjih?

da	9	34,65
delno	9	34,65
ne	3	11,55
brez odgovora	5	19,25

Fant, ali smatrate dekleta za enakovredna fantom?

da	85,86	%
ne	3,85	%
ne vem	—	%
brez odgovora	9,54	%

Dekle, ali se počutite enakovredno s fantom?

da	60	%
ne	—	%
ne vem	40	%

Ali so danes potrebni pouka o spolnih vprašanjih?

fantje in dekleta v enaki meri	23	88,55
bolj fantje kakor dekleta	—	%
bolj dekleta kakor fantje	1	3,85
brez odgovora	2	7,70

Ali se vam zdi prav, da imata fant in dekle spolne odnose še pred poroko?

da	19	73,15
ne	2	7,70
ne vem	5	19,25

Ali menite, da so pogledi vaših staršev na odnose med fanti in dekleti:

pravilni	10	38,50
zastareli	13	50,00
ne vem	2	7,70
brez odgovora	1	3,85

Ali mislite, da se začnejo danes spolni odnosi pri mladini v splošnem prezgodaj?

da	19	73,15
ne	7	26,85

Katere pojave v odnosih fantov do deklet obsojate?
obsojam kršitev javne morale
otroško obnašanje, nato pa grob dostop do nje
nespoštovanje mladih partnerjev
neiskrenost
spolne odnose, ki ne temelje na ljubezni
lahkoživost — nerosnost
zapostavljanje
izkoriščanje
neiskrenost — nasilje

Ženske so odgovarjale takole:
Fantje prehitro začenjajo, da pridejo do spolnih odnosov
Ne vem, ker jih še ne poznam dovolj
Fantje prehitro zahtevajo, da se jim dekleta vdajo, potem jih pa puste
Jih ne poznam dovolj, ker prehitro zahtevajo spolne odnose

Kaj obsojate v odnosih deklet do fantov?
nezaupanje
prehitro radodarnost
imajo grobe izraze in premalo spoštovanja do fantov
so preveč sproščene v ljubezenskih odnosih in se cenijo za več vredne od fantov
neiskrenost
če ima fanta, naj drugega pusti na miru
nezampanje
so preveč širokogrudne

Ženske so odgovarjale takole:
Dekleta so dostikrat lahkomišelna in premalo mislijo na bodoče življenje.

Kaj vas v prostem času najbolj pritegne?

šport	14	53,90
film	16	61,50
ples	14	53,90
gostilna	—	%
mešana družba	3	11,55
tehnika	3	11,55
brez odgovora	5	19,25

Kaj vam povzroča zadnje leto največ skrbi?

učenje	4	15,40
družinske razmere	1	3,85
ljubezenske težave	5	19,25
občutki manjvrednosti, osamljenosti, zapostavljenosti, pomanjkanje (denarja, obleke, stanovanja)	14	53,90
zdravje	—	%
drugo	—	%
nimate nobenih posebnih skrbi	5	19,25
brez odgovora	1	3,85

Ali se vam zdi, da v vašem podjetju pravilno gospodarijo?

da	3	11,50
ne	12	46,20
ne vem	10	38,50
brez odgovora	1	3,80

Ali se vam zdi, da so v vašem podjetju medsebojni odnosi nadrejenih do podrejenih pravilni?

da	5	19,25
ne	13	50,00
ne vem	5	19,25
brez odgovora	3	11,50

O vseh teh odgovorih je vredno razmisliti. Mlad človek se v moralnem in etičnem pogledu oblikuje v družabnem okolju, zato je tembolj potrebno nuditi mladini vse možnosti splošnega razvoja. Poleg tega pa moramo upoštevati, da je mladina do nas zelo kritična ter hoče idejne jasnosti in poglobljanja o vseh vprašanjih etične in moralne vsebine.

Jože Perhovec VK zidar z gradbišča Koper je star Gradisovec. Bil je skoraj že po vseh naših gradbiščih. Dobro pa se ga spominjajo tudi vsi bivši Soštanjčani.

To je vsakodnevno opravilo Jožeta Matjašiča z gradbišča Koper. Včasih je treba tudi hiteti, kajti juho je treba pripeljati vročo na stavbišče.

In to so naše kuharice iz Koprar

Pred tremi meseci smo v Ptuj začeli graditi štiri velike objekte za perutninarsko farmo v Ptuj. Značilnost objektov je v tem, da so bili projekti izdelani za leseno konstrukcijo. Strokovnjaki iz Maribora pa so jo predelali v betonsko konstrukcijo, kot jo vidite na sliki.

Sekretariat sindikalnega odbora podjetja. Manjka tovariš Stane Uhan.

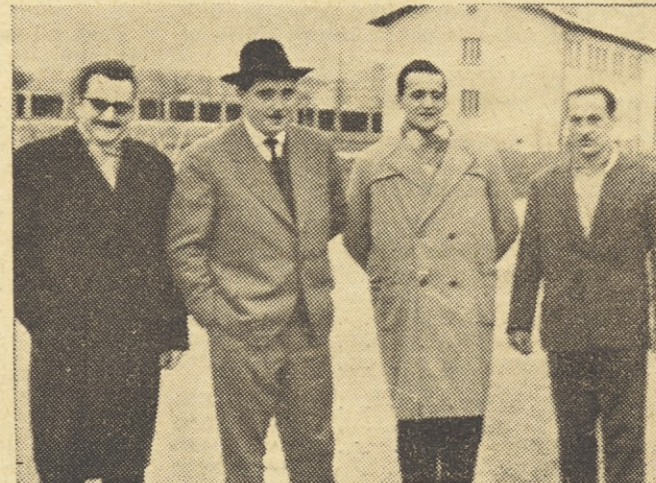
»Da, da tudi v pravnem oddelku centrale podjetja je mnogo dela.« je dejal pravni referent tov. Peter Kunej, ko smo ga nenadoma zalotili pri delu.

Ceprav ni danes dan šoferjev, si Franc Gačnik, šofer avtomobila T16-23 iz Koprar, zasluži, da objavimo njegovo sliko v našem Vestniku.

Pričeli smo s smotno organizacijo zdravstvene službe. Dr. Repovž in Franc Skofic pri sestavljanju programa zdravstvene službe. Tretji član tov. Jernej Jeršan pa se je skrtil za drugo mizo.

Štirje asi iz Centralnih obratov

Prvi sneg je pobelil naša gradbišča. Kljub mrazu, so delavci gradbenega vodstva Jesenic veselo razpoloženi.

Naša kurirka centrale Rezka Cotič se ni ustrašila prvega snega. Tudi delo kurirjev je zelo težavno, kajti vedno in ob vsakem času je potrebno prinesiti to ali ono.

Prvi sneg na enem izmed gradbišč gradbenega vodstva Ljubljana

Še enkrat o očeh

Večkrat smo že pisali o očeh, čuvanju vida, preprečevanju nesreč in slepote ter v majski številki opisali tudi pravilno prvo pomoč pri morebitnih poškodbah oči.

Nevarnosti za oko pri delih v gradbeni stroki smo prav tako navedli, pa vse kaže, da jih večina naših bralcev ali ne pozna ali pa vse premalo upošteva. Predvsem drobci, kovinski in še bolj nekovinski so nevarni nezavarovanemu očesu. Topih udarcev in kemičnih poškodb oči je na srečo nekoliko manj kot prej.

Ker prejšnji članki niso tako uspešno dokazovali, kako nujno potrebna je uporaba primernih zaščitnih sredstev za oči, se bomo še enkrat povrnili na to vprašanje.

»Javno mnenje« ali še bolj rečeno, splošna nepozornost o tem vprašanju med člani našega kolektiva se bosta prav gotovo spremenili, saj naslednje navedbe kažejo vso škodo za posameznika in kolektiv. Same gole številke, pa niti ne morejo povedati neprijetnega dejstva, da so bili vsi napor HTV službe podjetja in odgovornih organizatorjev dela dostikrat zaman, čeprav so nam vsem bolj ali manj znani predpisi, ki določajo tako vrsto dela, kot oblike zaščite oči pri delu.

Poglejmo, koliko nesreč in poškodb na očeh je bilo v prvih 9 mesecih letošnjega leta! Med našimi edinicami je bilo takih nesreč:

17 v Ljubljani, 5 na Jesenicah, 4 v Centralnih obratih Ljubljana, 3 v Mariboru, 2 v Celju, 2 v Zalogu in po 1 v centrali, Koprar, Kranju, Ravnah in Skofji Loki.

Skupno torej 38 poškodb oči!

Med poškodovanci je bilo:

15 kvalificiranih delavcev,

14 polkvalificiranih delavcev,

7 nekvalificiranih delavcev in

2 vajenca.

Povprečno je bilo na eno nesrečo ali poškodbo očesa 4 dni bolezenskega izostanka.

Za bodoče delo HTV službe in naše sodelovanje pa je potrebno, da si pogledamo tudi kje oz. pri kakšnem delu so se te nesreče pripetile:

17 poškodb oči je bilo pri delu z malto, 7 pri raznih drobnih delih, 6 pri dolbenju betona in zidov, 5 pri delu s kovinami in 3 pri delu z apnom.

In če iščemo še vzroke za vse te nesreče — zakaj je do nesreče sploh moglo priti, ugotovimo naslednje: v 19 primerih niso uporabljali zaščitnih očal, v 2 primerih je bil način dela tako nesmoten, da je prišlo do take poškodbe, v 1 primeru zaščitna očala niso bila nameščena čisto prav, v 1 primeru je bila kriva tuja oseba in v vseh ostalih primerih neprevidnost, neprisebnost oz. nesrečni slučaj.

Ker vemo, da ima vsaka nesreča vzroke in pogoje, pod katerimi nastane, pojma »nesrečen slučaj« ne bi smeli tako pogosto srečevati v naših poročilih. Kjer se drže prav vseh predpisov HTV službe in so storjeni vsi varnostni ukrepi, ki pa so izvedljivi z nekaj dobre volje, takih nesrečnih slučajev ni več veliko.

Ce se povrnemo k zgornjim podatkom, lahko trdimo, da zbuja zaskrbljenost, posebno na ljubljanskem območju. Ne moremo sicer preprosto primerjati posameznih edinic med seboj, ker je vrsta del in število delavcev preveč različno, da bi lahko kar številčno pokazali na najslabšo med njimi.

Vsekakor je značilno, da so med poškodovanci najštevilnejši kvalificirani delavci, ki opravljajo zahtevnejša dela. Nerazumljivo pa je, kako da prav ti opuščajo zaščitne mere in sredstva, ki so jim dobro znana. Drugo dejstvo pa je nedvomno; osnovni vzrok vsake druge nesreče je neuporabljanje zaščitnih očal!

Prav nič nas ne moti, da mora vsak tretji človek po dopolnjenem

40. letu starosti nositi taka ali drugačna očala, da lahko točneje vidi in dela. Prav tako je razumljivo, da vsak izmed njih svoja očala skrbno čuva, jih uporablja vedno čista in da gre takrat, kadar mu več ne ustrezajo k zdravniku po nova — ustreznejša.

Zakaj ne bi bilo tako tudi z varnostnimi očali in ščitniki za oči oz. obraz? Prav tako jih lahko čuvamo, obnavljamo, predvsem pa nosimo med delom. Niti bojazljivci niti neroda ni tisti, ki jih uporablja, ampak prav tisti, ki zavestno iz malomarnosti ali nemarnosti opuščajo potrebna predpisana zaščitna sredstva ter ukrepe.

Naše gradbeno podjetje je kot vse druge gospodarske organizacije po zakonu dolžno skrbeti za varnost pri delu in je tudi priskrbelo vsa potrebna zaščitna sredstva za vse vrste del, bodisi predpisana bodisi potrebna. Poleg tega pa so sodobna ne lomi v ostre drobce — podobno kot zaščitna očala izboljšana, steklo se pri avtomobilskih šipah — ali pa je v primerih zaščitnih barvah, kjer so marsikje za delo primernejši obrazni ščitniki, lahko dobe za določena dela delavci tudi te ščitnike. Seveda pa ne moremo pomagati, če se nekdo pritožuje, da so očala neudobna, da ga tišče, da so preohlapna, da niso »lepac«. Znati jih mora pač sam pravilno namestiti.

Na vse te poškodbe oči in nesreče ne smemo več gledati samo kot na neuspeh HTV službe in omalovaževanje naših skupnih prizadevanj za dvig zdravstvenega stanja v kolektivu. Družba ima vso pravico, da zahteva od nas, naj zmanjšamo ali sploh odpravimo nepotrebne nesreče. Med njimi so prav gotovo ravno te, o katerih smo danes pisali. Ne smemo biti presenečeni, če bomo kmalu nehali samo beležiti nesreče in če bomo pričeli ostreje kakor zdaj iskati posrednega ali neposrednega krivca zanje.